

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚHY IMIGRANTŮ

PŘÍRUČKA PRO VZDĚLAVATELE, UČITELE A SOCIÁLNÍ PRACOVNÍKY

Projekt Trainers for European Citizens, č. 100860-CP-1-2002-1-CZ-GRUNDTVIG-G1 byl uskutečněn s podporou Evropského společenství v rámci programu Sokrates.

2004

RÁDI BYCHOM PODĚKOVALI VŠEM PŘISPĚVATELŮM ZA TO, ŽE SE S NÁMI
PODĚLILI O SVÉ PŘÍBĚHY, A VĚNUJEME JIM TUTO PŘÍRUČKU.

Trainers for European Citizens, 2004

Koordinátor: PhDr. Ing. Hana Danihelková

Editoval: Mgr. Marcel Mečiar

ISBN 80-7042-380-3

OBSAH

1. Úvod	
O projektu “Vzdělavatelé evropských občanů”	5
O produktu “Životní příběhy dobré praxe. Příručka pro vzdělavatele, učitele a sociální pracovníky”	6
2. Belgie	
Imigrace do země	8
Imigrační politika	10
Příběh 1: Khaldoun	12
Příběh 2: Daniela	15
Příběh 3: Lahcen	18
3. Česká republika	
Imigrace do země	22
Imigrační politika	23
Příběh 1: Nguyen	24
Příběh 2: Adil, Raisha a Hicran	27
Příběh 3: Hoya	29
4. Francie	
Imigrace do země	33
Imigrační politika	34
Rozhovor 1: Ali	35
Rozhovor 2: Diallo	38
Rozhovor 3: Madina	42
5. Německo	
Imigrace do země	46
Imigrační politika	47
Příběh 1: Cynthia a Prem	48
Příběh 2: Meissa	52

6.	Řecko	
	Imigrace do země.....	58
	Imigrační politika.....	58
	Rozhovor 1: Giorgos.....	59
	Rozhovor 3: Sergej.....	61
	Příběh 3: Yuri.....	62
7.	Litva	
	Imigrace do země.....	64
	Imigrační politika.....	65
	Příběh 1: Leonid a Larissa	66
	Příběh 2: Bin, Chuen a Chua.....	68
	Příběh 3: Tumisa	68
8.	Španělsko	
	Imigrace do země.....	71
	Imigrační politika.....	72
	Příběh 1: Sol.....	73
	Příběh 2: Abdelmajin.....	74
	Příběh 3: Isabel.....	75
9.	Švédsko	
	Imigrace do země.....	78
	Imigrační politika.....	78
	Příběh 1: Hussein.....	80
	Příběh 2: Olga.....	82
	Příběh 3: Charity.....	84
10.	Závěry	
	Migrační typy a příběhy v Příručce.....	87
	Integrace a příběhy imigrantů.....	88
	Literatura a zdroje.....	90

1. ÚVOD

O projektu Vzdělavatelé evropských občanů (“Trainers for European Citizens”)

“Trainers for European Citizens” – “Vzdělavatelé evropských občanů” (T.E.C.) je dvouletý projekt, který se zabývá životem původního evropského obyvatelstva a nově příchozích imigrantů z celého světa. Avšak nemá to být čistě eurocentrický pohled; naopak, hlavním cílem je prolomit bariéry takového nazírání. Obyčejný život bez rovného statutu jak pro “staré”, tak pro “nové” Evropany je nemyslitelný, takže my, obyvatelé Evropy, musíme tvrdě pracovat, abychom splnili tuto výzvu.

Tento velký úkol nemůže být dokončen bez zkušených profesionálů v této oblasti. Je nezbytné, aby dospělí uprchlíci a imigranti byli vzděláváni takovými lidmi, kteří jsou dobře připraveni pomáhat imigrantům s jejich nelehkými úkoly. Jazykové dovednosti umožní přistěhovalcům komunikovat v novém prostředí, ale to není vše, protože například v případě docela odlišné kultury mohou vznikat nedorozumění. Proto se vzdělavatelé musejí připravit na to, jak předat své sociální kompetence přistěhovalcům, kteří potřebují nejprve porozumět společnosti a systému, než se rozhodnou připojit (nehledě na to, zda mluvíme o asimilaci, integraci nebo sociálním začlenění).

Dále, vzdělavatelé by měli nejen porozumět jazyku imigrantů, ale i jejich kultuře, zvykům a důvodům jejich chování. Měli by být schopni přenést znalosti a informace o imigrantech do širší společnosti.

Na druhé straně by se názory a postoje evropských občanů měly postupně a plynule měnit díky otevřené vzdělávací politice a sdělovacím prostředkům. Vzdělavatel by měl být chápán jako hlavní zprostředkovatel porozumění a poznávání. To může být jednou z efektivních cest ochrany společnosti před rasismem a xenofobií.

Je nezbytné zlepšit dovednosti vzdělavatelů dospělých jak v komunikaci s uprchlíky, tak s imigranty, a pomoci jim se sociálním začleněním. Poslední slovo ve jménu projektu – občané – by mělo nyní

zaujmout ústřední pozici. To je ten moment, kdy je imigrant uznán jako integrální část společnosti. Má nyní rovný status. Tento proces trvá dlouho, ale opravdu stojí napomoci mu. Tato úloha je na institucionální úrovni – imigranti potřebují radu a podporu při jednání s úřady, orgány a organizacemi.

T.E.C. tým by rád zlepšil situaci svou vlastní činností, založenou na zkušenostech partnerů z několika evropských zemí.

O produktu “Životní příběhy imigrantů, příručka pro vzdělavatele, učitele a sociální pracovníky”

Životní příběhy imigrantů jsou druhým produktem projektu T.E.C. po vytvoření webové stránky pro projekt (www1.osu.cz/socrates). Cílem této práce je vytvořit příručku pro vzdělavatele, s instrukcemi, které pomohou v každodenní praxi. Další myšlenka byla ukázat příběhy ze života – příklady dobré praxe. Kombinace těchto dvou myšlenek vyústila v příručku vytvořenou z příběhů imigrantů ze zemí, zúčastněných v projektu T.E.C.- z Belgie, České republiky, Francie, Německa, Řecka, Litvy, Španělska a Švédska.

Práce se skládá z 8 kapitol, ve kterých každý partner stručně uvede svou vlastní imigrační situaci a imigrační politiku. Po souhrnném úvodu následují příběhy imigrantů, v některých případech vyprávěné účastníky, jindy jsou převyprávěny tazateli. Příběhy v Příručce se liší trváním, hloubkou a situací vypravěče – někdo mluví o svých zkušenostech uprchlíka, jiný přichází do přijímající země jako ekonomický migrant, někdo přímo, zatímco jiný chce cestovat ze země do země, dokud nenajde místo, kde se usadí.

Dobrá praxe závisí na dvou komplementárně spojených souborech faktorů – objektivních a subjektivních činitelích a podmínkách.

Objektivní faktory jsou představovány situací přijímající země: druhem imigrační politiky, obratem na trhu práce (mírou nezaměstnanosti) a obecným postojem k přistěhovalcům. Dále je imigrační politika založena

na politické situaci, která je externalizována v právním systému země. Práva imigrantů pak určují existenci jazykových nebo jiných kurzů (když ponecháme stranou velmi důležitou roli, kterou hrají nevládní organizace), podporu imigrantů, bydlení, pracovní povolení, uznání kvalifikačních dokumentů (diplomů, certifikátů nebo oprávnění) a přístupnost úřadů.

Subjektivní faktory ukazují individuální kvality přistěhovance, které jsou předem určeny jeho kulturním zázemím, které je celkem stabilním elementem. Jiné důležité faktory samozřejmě zahrnují psychosomatický stav jednotlivců, jejich jazykové dovednosti, sílu vůle a schopnost shodnout se s novou kulturou, vzdělání a schopnost být vzděláván, praktické dovednosti, společenská a komunikativnost.

Proto se zde zabýváme subjektivní úrovní – příběhy skutečných lidí – abychom demonstrovali, jak objektivní podmínky ovlivňují jejich životy a jak to vypadá, když se všechno obrací k lepšímu.

Zkušenosti a názory partnerů ukazují, že příručka má široký praktický a pedagogický potenciál. Může být také používána učiteli občanské nauky jakožto lektory v centrech pro vzdělávání imigrantů nebo sociálně politickými pracovníky. Poskytuje vzdělavatelům volbu mezi obecnými nebo více specifickými aspekty a mohla by sloužit ke zvýšení našich znalostí o imigraci, nejen v domovské, ale i v sousedních zemích. Z následujícího textu může vyvstat mnoho otázek, jako např.: ”diskutujte o tom, co můžete zlepšit v integraci imigrantů ve svém okolí”.

Příručka je doplněna dalším produktem, CD-ROM Metodologie interkulturní komunikace, který se zabývá problémy lepší interkulturní komunikace, vzájemným porozuměním lidí s různým kulturním pozadím; zahrnuje praktické lekce a podrobnější instrukce pro vzdělavatele a sociální pracovníky.

2. BELGIE

IMIGRACE DO ZEMĚ

Je důležité vědět, že v Belgii jsou úřady zabývající se uprchlíky a migranty rozděleny mezi federální belgickou úroveň a regionální úroveň (tj. Flandry, Valonsko a Brusel).

Všechny záležitosti zabývající se statutem migrantů, jako je povolení, uznání, pracovní povolení, naturalizace, politická hlasovací práva atd. jsou federální záležitosti. Avšak otázky přijetí, péče a integrace těchto lidí a jiné osobní záležitosti jako vzdělání, péče o ty, kteří shánějí práci – to spadá pod regionální úřady.

Cizí obyvatelstvo čítá v Belgii asi 9% celkového obyvatelstva (v Bruselu je asi 20% cizinců). Počet cizích obyvatel se zmenšuje od roku 1995 díky naturalizaci i přes pozitivní migraci. Od osmdesátých let jsou největšími skupinami cizinců v Belgii :

- 1) Italové,
- 2) Marokánci,
- 3) Francouzi,
- 4) Holanďané,
- 5) Turci
- 6) Španělé.

Do roku 1974 – když byl proklamován imigrační limit – se imigrace v Belgii vztahovala hlavně k práci. Od té doby jsou podmínky pro pracovní migraci velmi přísné. S výjimkou národů Evropské unie všichni cizinci, kteří chtějí pracovat v Belgii, potřebují pracovní povolení. Vydávají se dva typy povolení: jedno pro nové imigranty, vstupující na trh práce (povolení s imigrací), druhé pro cizince, v Belgii již žijící, kteří poprvé vstupují na trh práce (povolení bez imigrace). Počet obou typů povolení během 90. let prudce klesá. (např. v r. 1997 bylo vydáno celkem 5200 povolení). Největší počet povolení pro nové imigranty se vydává pro příslušníky Spojených států, následují Japonci a Marokánci. Hlavními příjemci pracovního povolení bez imigrace jsou uprchlíci a lidé bez státní příslušnosti, následují Marokánci a Turci.

Nyní je počet cizinců na vzestupu díky opětovnému sjednocení nebo vytváření rodin a přirozenému růstu cizí populace. V každém případě národnosti EU čítají více než 60% cizího obyvatelstva.

Od poloviny osmdesátých let je zde také mnoho žádostí o azyl. V 90. letech se počet žádostí o azyl odhadoval na 12 000 (avšak jeden svazek může zahrnovat několik lidí). Většina žadatelů o politický nebo ekonomický azyl přichází z třetího světa, ale také ze střední nebo východní Evropy. Např. v r. 1998 příslušníci evropských národů tvořili 60% žadatelů. Po r. 1993 nastal velký pokles v úspěšnosti žádostí o azyl. Bylo to hlavně kvůli legislativním doplňkům zákonů, které zpřísnily podmínky, určující právo cizinců na vstup, pobyt a usídlení v Belgii, obzvláště u žadatelů o azyl. Jakýkoli kandidát na status uprchlíka, který se chce usadit v Belgii, musí najít místo, kde bude žít a podávat žádost u Úřadu pro cizí národnosti. Uprchlík, jehož žádost je úřadem posouzena jako nevhodná, je oprávněn se odvolat u Generálního úřadu pro uprchlíky a osoby bez státní příslušnosti (CGRA), který také rozhoduje, zda příslušný žadatel získá status uprchlíka. Jestliže je žádost rovněž zamítnuta, další žádost může být podána u Stálé komise pro žádosti uprchlíků nebo dokonce u ‘Státní rady’. Jakémukoli omítnutému žadateli o azyl je přikázáno, aby opustil Belgii. Avšak zdá se, že značné množství těchto lidí se pokouší vyhnout deportaci a tajně zůstává. Od roku 1999 se proces zpracování žádostí příslušníků určitých evropských národností (Česká republika, Rumunsko, Bulharsko a Slovensko) zrychlil: musí být zpracovány za méně než měsíc. Aby se snížil počet žadatelů o azyl a zvláště aby se odradili “ekonomičtí uprchlíci”, všechna opatření, vztahující se k péči o uprchlíky, se od r. 2001 velmi zpřísnila: finanční podpora žadatelů o azyl byla zrušena a poskytuje se pouze materiální pomoc; po uprchlických centrech se chce, aby pomohly s odsunem těch, jejichž žádost byla zamítnuta.

Přesto zde byla v lednu 2000 kampaň za uzákonění pro ilegální imigranty. Během tří týdnů mohli ti, “kteří neměli doklady” (tj. ti, kteří mohli prokázat, že jsou v Belgii více než pět let, nebo z humanitárních důvodů), podat žádost o povolení k pobytu. Téměř 32 000 svazků bylo podáno a tři čtvrtiny z nich přijato.

IMIGRAČNÍ POLITIKA

Vlámská politika vůči “etnickým a kulturním menšinám” je upravena Výnosem z dubna 1998. Umožňuje implementaci jednotné podpůrné struktury a integrované akce pomoci imigrantům, uprchlíkům a kočujícím lidem (hlavně Rómům). Cílem je pokud možno usnadnit lidem zaujmout plnohodnotné místo ve společnosti a být asociováni v rámci přijaté politiky.

Tato politika vůči menšinám je zaměřena na 5 cílových skupin:

1. Migranti

To je největší cílová skupina. Tyto osoby pobývají v Belgii legálně, ale nemají belgickou národnost podle narození. V r. 2001 bylo 4,7% vlámské populace cizího původu.

2. Uznání uprchlíci

Když je žadatel o azyl uznán jako uprchlík, je registrován a je s ním jednáno jako s migrantem. Takže v r. 2001 bylo ve Flandrech asi 5500 uznaných politických uprchlíků.

3. Kočovné skupiny obyvatelstva.

V Belgii se rozlišují 4 skupiny Roma/Sinti kočovníků. “Cestovatelé” jsou potomci bývalých kočovníků z povolání. Jejich počet se odhaduje na 7 000. Sinti v Belgii (Rómové indického původu, kteří přišli do našeho regionu v 15. století) se nazývají Manouche. Je jich asi 1 500. Rómové (asi 750), kteří přišli do Belgie v polovině 19. století z východní Evropy, se musí rozlišovat od Rómů z východní Evropy, kteří přišli do západní Evropy během poslední dekády hlavně jako uprchlíci. Je nemožné říci, kolik Rómů je v Belgii, protože jen někteří z nich mají legální dokumenty, ale jejich počet se odhaduje na 20 000. Většina obyvatelů maringotek, žijících stále ve Flandrech, má belgickou národnost. Avšak je pro ně velmi složité najít legální místo k pobytu. Jinými problémy, se kterými se potýkají, jsou zdravotní problémy, nízké vzdělání (75% je negramotných) a žádné vyhlídky na práci.

4. ‘Bez dokumentů’ nebo ilegální imigranti.

Ve Flandrech jsou také desítky tisíc lidí, žijících bez legálního povolení

k pobytu. Jsou to hlavně lidé, kteří se začnou skrývat, když jim vyprší turistická víza nebo je jim zamítnuta žádost o azyl. Vlámská komunita garantuje základní práva na lékařskou péči, bydlení a vzdělání pro menšiny.

5. Noví imigranti, kteří nejsou rodilí mluvčí.

Během let 1994-1999 přicházelo do Flander průměrně 21 000 nových imigrantů ročně. Z větší části to byli občané EU, ale zbývající byli cizinci z jiných evropských zemí (16%), z Maroka (5%), Turecka (6%) nebo z jiných zemí (19%). Přes 65% těchto "přistěhovalců" bylo mezi 20 a 49 lety, když přišli, téměř 25% bylo ještě mladší než 20 a asi 9% bylo starší než 50. Vlámská vláda chtěla tudíž stimulovat schopnosti těchto přistěhovalců žít a zvládnout to a také podporovat jejich rychlou a dlouhodobou integraci do naší společnosti.

Do 90. let se vlámské vládě nedařilo rozeznat důležitost adekvátní přijímací politiky. V roce 2000 byl ustanoven a financován návrh reálné politiky pro usídlení nových imigrantů. Byly provedeny některé experimentální iniciativy a začalo pracovat 26 přijímacích úřadů. Ty organizují bezplatný integrační program, sestávající z intenzivních kurzů nizozemštiny na základní úrovni, kurzy o životě v Belgii v různých jazycích a kurzy o práci a studiu v Belgii. V přijímacích úřadech se rovněž poskytuje individuální pomoc konzultantů. Program je přístupný pro přistěhovalce starší 18 let, kteří žijí ve Flandrech, kteří pobývají v Belgii méně než rok a jejichž rodnou řečí není nizozemština. Navíc spadají pod status: vytvoření nebo opětné sjednocení rodiny, žadatel o azyl prohlášený za přijatelného, uznaný uprchlík, legalizovaný nebo oběť obchodu s lidmi nebo ten, komu hrozí, že bude permanentně nerovnoprávný. Po tomto primárním kurzu se mohou účastnit druhého kurzu se zaměřením na profesní školení a poradenství v kariéře, která garantuje Vlámský úřad pro službu sjednávající zaměstnání (VDAB). 19.2.2003 byl Vlámským parlamentem schválen Výnos o usídlení nových imigrantů. Tento nový výnos vstoupil v platnost 1.4. 2004. Ukládá přistěhovalcům dodržovat program, navržený přijímacími úřady.

PŘÍBĚH 1: KHALDOUN

Khaldoun je učitelem na univerzitě

Žadatel o azyl z Iráku

Univerzitní vzdělání

Návštěva kurzů

Khaldoun Sabih je nyní lektorem v PINA (Project Integratie Nieuwkomers Antwerpen), kde učí přistěhovalce sociální orientaci. Je mu 31 let a byl už ženatý, když přišel do Belgie. Jeho syn se narodil zde.

Stále si jasně pamatuje den, kdy přišel do Belgie z Iráku jako žadatel o azyl: 26. ledna 2001. Po krátkém pobytu v azylovém centru ve Florennes (ve Valonsku) byla jeho žádost schválena a byl přiřazen k OCMW (veřejné centrum sociální péče) v Huldenbergu, vesnici mezi Leuven a Antwepami. Avšak nezůstal tady, protože Huldenberg je malá vesnice, a on cítil, že bude mít mimo jiné více příležitosti pro studium v Bruselu. Avšak peníze, které dostal od OCMW, nestačily na život v hlavním městě. Nakonec šel Khaldoun místo toho do Antwerp, což se také zdálo jednodušší. Situaci ztěžovalo to, že v Belgii vůbec nikoho neznal.

Khaldoun studoval angličtinu a literaturu na univerzitách v Jemenu a v Iráku. Jako většina vzdělaných Iráčanů chtěl vždycky jet do Velké Británie, ale nakonec náhodou skončil v Belgii. Říká, že je to dlouhodobá tradice mezi Araby z Magrebu ve Francii a dalšími Araby – jako jsou Iráčané – mít podobný zájem o Velkou Británii. Anglii už znal, protože tam v osmdesátých letech nějakou dobu žil, když jeho otec dělal doktorát. Během svého pobytu v Anglii také navštívil většinu zemí západní Evropy včetně Belgie, což znamená, že neměl žádný zájem vrátit se do Belgie.

V Antwepách skončil v PINA, kde spolu se svou ženou kromě jiných kurzů absolvovali kurz Sociální orientace. Měl také štěstí, že ho poslali na intenzivní kurz nizozemštiny na univerzitu v Antwepách a pak na kurz ve VDAB. V Khaldounově případě to byl kurz nizozemštiny pro úředníky, který mimo jiné nabízel psaní na stroji a IT. VDAB nabízí mnoho dalších kurzů v nizozemštině pro imigranty a uprchlíky: kurz pro dělníky, úředníky a kurz pro lidi, kteří chtějí pracovat v sociálním sektoru. VDAB poskytuje některé své kurzy pro úředníky UFSIA a ty jsou intenzivnější než ty, které běží pod VDAB samotným. Díky Khaldounovu pomocnému

konzultantovi ve VDAB, který odhalil jeho chuť učit se nizozemsky a učit se obecně, byl schopen pokračovat v kurzu.

Khaldoun už učí v PINA Sociální orientaci téměř rok. Má rád

Lektor pro
sociální
orientaci

Pan
Khaldoun
se svou
třídou

svou práci z různých důvodů. Vždy věřil, že pomáhat druhým lidem je důležitý úkol. Když byl v Jemenu, také pracoval na sociálním projektu OSN a jako překladatel pro Oxfam. Před mnoha lety také pracoval jako dobrovolník s chudými lidmi z Iráku. Jako bývalý žadatel o azyl sám také ví, jak je to těžké pro přistěhovalce, i když přicházejí ze země, jako je Irák, což usnadňuje získání statutu uprchlíka. On ovšem také potřebuje práci, která by odpovídala jeho duševnímu založení. Po skončení dvou kurzů nizozemštiny a kurzu v PINA neměl Khaldoun žádné další vyhlídky. Skončil tak, že seděl doma a čekal na druhý rozhovor s Belgickou imigrační službou, aby byl uznán jako uprchlík. Neměl vůbec žádné pracovní nabídky, dokud si toho nevšiml konzultant v Mutsaert (sociální agentura v Antwerpách) a neporadil mu, aby žádal o práci v PINA, což se ukázalo jako jeho záchrana! Khaldoun říká, že jeho práce je nejen užitečná, nezbytná a zajímavá, ale je to také jeho život.

Zaměstnání
byla jeho
spása

Kritika
belgické
společnosti

Proto je zklamán nedostatkem zájmu, který projevují rodilí Belgičané o přistěhovalce, co se týče toho, kdo jsou a co mohou dělat. Také se obává, že kurzy Sociální orientace by mohly být v blízké budoucnosti

<p>“Nejste jediní příjemci”</p>	<p>zrušeny, protože jsou pro stát příliš drahé. Podle něho je typickým postojem vlámské společnosti vůči přistěhovalcům to, že mají hodně požadavků a zároveň to, že má na nich společnost nedostatek opravdového zájmu a nemá v úmyslu do nich investovat! Cítí, že Belgičané si potřebují uvědomit, že většina přistěhovalců nepřišla do Belgie dobrovolně. Belgie a další západoevropské země by si také měly přestat myslet, že jsou jediné země, které musí přijímat žadatele o azyl. Například Irák vždy přijímal žadatele o azyl ze Saudské Arábie, Palestiny, atd.</p>
<p>Důležitost učit se jazyk</p>	<p>Je důležité, že přistěhovalci se naučí jazyk co nejdříve, takže mohou s něčím začít a nejen sedět celý den doma. Až když byl schopen sledovat vše, co se říká v televizi, a mohl mluvit s lidmi, začal rozumět Belgii. Je obzvláště politováníhodné, že žadatelé o azyl nemohou v Belgii pracovat, což by velmi usnadnilo jejich integraci do belgické společnosti.</p>
<p>“Nevyužitý lidský kapitál”</p>	<p>Místo toho nechává Belgie tento ‘lidský kapitál’ nevyužitý. Dokonce i když jsou přistěhovalci uznáni jako uprchlíci, stále čelí obtížím při hledání práce, protože Belgie je velmi přísná, co se týče uznání cizí akademické kvalifikace. Ve skutečnosti je Belgie možná v tomto ohledu nejpřísnější zemí na světě! Jen hrstka uprchlíků s univerzitním vzděláním zde najde práci na úrovni. Inženýři, kteří musejí pracovat jako nekvalifikovaní dělníci, akademici s doktoráty, kteří dělají podřadnou kancelářskou práci: to se zdá být v Belgii docela normální. Dokonce Khaldounova žena, která byla v Iráku lékárnice, dostala dosud nabídku práce jen jako uklízečka.</p>
<p>Problém nostrifikace</p>	<p>Výuka přistěhovalců nebo práce pro sociální agenturu je často to nejlepší, co mohou dostat. Není divu, že skoro žádní vysokoškolsky vzdělaní uprchlíci nechtějí zůstat v Belgii a že je zde velký odliv mozků. Jenom málo vzdělaní zůstávají, protože se jim neotvírá žádná jiná volba.</p>
<p>“Odliv” mozků</p>	<p>Khaldoun se příliš nestýká s rodilými Belgičany, jen s lidmi, které zná přes PINA nebo přes irácké přátele, kteří se oženili s Belgičankami. Ani nemá žádné formální kontakty s jinými Iráčany – ve skutečnosti v Belgii neexistuje žádná asociace iráckých vystěhovalců. Nezná ani moc lidí v sousedství v Antwerpách – Zuid, kde bydlí. Má za sousedy jak rodilé Belgičany, tak jiné cizince, ale není zde vůbec žádný sociální kontakt, hlavně kvůli tomu, že v okolí není žádný společenský život. Říká, že se</p>
<p>Malý kontakt s rodilými Belgičany</p>	<p>Khaldoun se příliš nestýká s rodilými Belgičany, jen s lidmi, které zná přes PINA nebo přes irácké přátele, kteří se oženili s Belgičankami. Ani nemá žádné formální kontakty s jinými Iráčany – ve skutečnosti v Belgii neexistuje žádná asociace iráckých vystěhovalců. Nezná ani moc lidí v sousedství v Antwerpách – Zuid, kde bydlí. Má za sousedy jak rodilé Belgičany, tak jiné cizince, ale není zde vůbec žádný sociální kontakt, hlavně kvůli tomu, že v okolí není žádný společenský život. Říká, že se</p>

nesetkal s rasismem nebo diskriminací, ale to může být tím, že na Araba má docela světlou pleť. Jeho žena, která začala nosit šátek na hlavě, když přijeli do Belgie (v Iráku ho nenosila), však čelila řadě negativních reakcí, zvláště po 11. září 2001. To bylo tak vážné, že šátek opět přestala nosit. Khaldoun se pokouší stavět k negativním reakcím filosoficky a také se to snaží vštěpovat svým vlastním studentům. *“Místo abyste hledali rasové motivy, měli byste se snažit hledat jiná vysvětlení, protože ta vám usnadní přijmout některé věci,”* vysvětluje.

Khaldoun přišel do Belgie jako žadatel o azyl a teď je politický uprchlík, ale nikdy nechtěl opustit Irák. V ideálním případě by se chtěl vrátit zpátky, kdyby všechno mohlo být jako dřív. Většina ostatních Iráčanů, které zná, to cítí stejně. Dlouhou dobu se viděl jen jako irácký emigrant, ale teď se začíná dívat také na Belgii jako na svou zemi. Nyní nachází v Belgii zalíbení stejně jako v Anglii a Jemenu, což ho vede k žádosti o udělení občanství. Fakt, že Irák je nyní po druhé válce v rukou Američanů a už neexistuje jako země, posílilo jeho postoj. Stále by se rád vrátil do Iráku a to asi bude snazší jako belgický občan.

PŘÍBĚH 2: DANIELA

Daniela Toma žije v Belgii teprve od března 2003, takže je opravdový přistěhovalce. Je jí 29 a přišla sem se svou desetiletou dcerou z malé vesničky na severozápadě Rumunska. Před třemi lety potkala Hermana, Belgičana, který přijel do vesnice jako účastník pomocné operace organizované magistrátem Kapellen ve Flandrech.

Její smlouva o zákonném soužití s belgickým občanem dává Daniele legální právo zde žít. Nakonec se ukázalo relativně snadné získat potřebné papíry. Její spis byl nejprve připraven v její vesnici v Rumunsku a pak poslán do Bukurešti, což zase usnadnilo podání jejího spisu Belgické imigrační službě a během dvou týdnů už měla svůj ‘bílý průkaz totožnosti’.

Danielin vztah s belgickým občanem neznamená, že splňuje

Nošení šátku vyvolává negativní reakce

Nucená migrace

Žádost o občanství

Statutární dohoda o soužití

Ještě nehovoří úředním jazykem

Daniela s dcerou

všechny podmínky vlámské naturalizační politiky. Je dospělá a nemluví holandsky, ale nemá žádné charakteristické rysy sociálního znevýhodnění, což by mohlo vést ke stálému znevýhodnění. To znamená, že nedostala žádnou pomoc od Přijímací agentury –dokonce ani nevěděla, že něco

takového existuje! A tak to například znamená, že sama musela zjistit, kde se může naučit holandsky. V srpnu absolvovala čtyřtýdenní kurz holandštiny skládající se ze 40 lekcí (120 hodin) v ATHENA, Otevřeném studijním centru v Antverpách. Je ve skutečnosti tak dychtivá se učit, že se také pokouší zlepšit svou holanštinu z vlastní iniciativy, např. tím, že chodí do knihovny.

Kurz pro získání kompetencí

Nyní navštěvuje kurz GPB u téže instituce (tj. kurz pro získání Certifikátu vyučovacích kompetencí (Getuigschrift Pedagogische Bekwaamheid)). Tyto kurzy jsou určeny pro dospělé, kteří by rádi učili na střední škole nebo na třetím stupni se zkráceným studiem, ale nemají žádnou pedagogickou kvalifikaci. Daniela má desetiletou praxi na základní škole v Rumunsku. Ráda by zde také pracovala jako učitelka a myslí si a doufá, že jí to kurz GPB umožní. To, co ji přivedlo do kurzu, nebyl jen

obsah, ale skutečnost, že se učí v holandštině a že ostatních 15 studentů v kurzu jsou také cizinci. To mimo jiné znamená, že ve skupině je také jiná Rumunka. Kurz, který navštěvuje od září, je intenzivní kurz, skládající se ze tří celých dnů a dvou půldnů týdně a trvá 15 měsíců. Protože Daniela je registrována u Vlámského úřadu pro zprostředkování zaměstnání (VDAB) jako uchazeč o zaměstnání, musí zaplatit jen poloviční poplatek, protože druhou polovinu platí VDAB. Brzy bude mít schůzku s řídicím konzultantem VDAB, který jí snad nabídne jinou příležitost ke školení. Tak jako tak Daniela říká, že chce nejdříve dokončit tento kurz, než začne nový.

Mezitím se také snaží, aby byl v Bruselu nostrifikován její učitelský diplom na základní školu z Rumunska. Ví, že akreditační výbor má velmi přísná pravidla, ale je stále optimistická, co se týče uznání jejího učitelského diplomu. Daniela doufá, že jí to snad dovolí učit na základní škole ve Flandrech, což je to, co chce dělat nejlépe.

Mezi Belgií a Rumunskem je velký rozdíl. Zde žije v bytě ve městě, zatímco v Rumunsku žila v domě s velkou zahradou uprostřed vesnice. Rumunsko je také mnohem teplejší než Belgie. Avšak smýšlí o Belgii velmi pozitivně. Dosud nemusela čelit žádným negativním reakcím a má dojem, že je všude od počátku přijímána. Připouští, že Belgičané mají pověst chladných lidí a to byl také její první dojem, ale když se s nimi seznámíte, je to jiné. Je také zmatena tím, že mnoho lidí mluví anglicky nebo francouzsky. Její největší problém je stále jazyk a celý její společenský život na tom závisí.

V Rumunsku bylo pro Danii mnohem snazší seznamovat se s lidmi. Proto je pro přistěhovalce velmi důležité naučit se jazyk co nejdříve. Daniela je pro integraci: 'musíte se chovat jako Belgičané', říká, což znamená, že se musíte naučit normální pravidla a zvyky co nejdříve. V tom si Daniela vede velmi dobře!

Výuka je v
holand-
štině

Uznání
diplomu

Jazykový
problém

Vůle
integrát
se

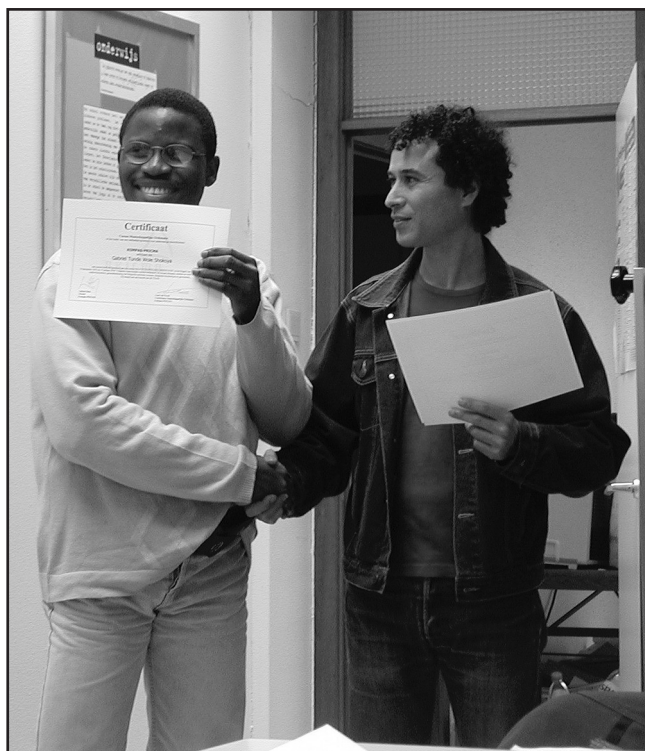
PŘÍBĚH 3: LAHCEN

15 let v
Evropě

Konečně ve
Flandrech

Pan Lahcen
gratuluje
svému
studentovi
k jeho
čerstvému
absolutoriu

Lahcen Ilken se narodil před 41 lety v Meknes v Maroku. Když mu bylo 26 let, přišel do Francie, aby pokračoval ve svém vzdělání. Odtud se v roce 1995 přestěhoval do Holandska se svou přítelkyní (nyní manželkou), která je Holanďanka. Asi dva roky bydlí na severu Belgie. Lahcen si vybral Belgii, protože holandská mentalita mu nevyhovovala. Zjistil, že v Holandsku je vše příliš plánované, a bylo pro něj těžké se tomu přizpůsobit. Ve skutečnosti by byl raději bydlel ve Valonsku, jak kvůli atmosféře, tak kvůli francouzštině, nicméně ve Flandrech je úplně šťasten.

V Nizozemí studoval holandštinu v Regionálním vzdělávacím centru (škola pro dospělé), protože univerzita byla příliš drahá. I když chodil do intenzivního kurzu 20 hodin týdně, byl stále frustrován tempem

kurzu, které se mu zdálo příliš pomalé. Bylo to kvůli jeho předchozímu vzdělání v Maroku a ve Francii. Vystudoval angličtinu v Meknes v Maroku a odešel z vlastní vůle do Francie (kde bydlel v Lyonu a Montpellier), protože chtěl dělat doktorát. Začal doktorát ve Francii, ale nakonec ho nedokončil, ačkoli získal ‘Diplome des Etudes Approfondies’ dříve než začal své studium Ph.D.

Ve Francii neměl Lahcen žádné potíže s integrací. Jsou zde dlouhodobé historické vazby mezi Marokem Francií a bylo pro něho snazší vycházet se svými spolužáky. A pak – asi polovina studentů z jeho skupiny byla afrického původu.

V Holandsku to bylo úplně jiné. Nebylo uznáno, že jeho kvalifikace má dostatečnou úroveň jednoduše proto, že byl Maročan, což ho přivedlo ke kontaktu s univerzitou Nijmegen, kde mu bylo řečeno, že by měl začít znova od začátku, protože jeho akademický certifikát není uznán jako platný. Předpokládalo se, že akademická kvalifikace imigranta nemůže mít platnost ekvivalentní nizozemské kvalifikaci. Ani jeho francouzský diplom nebyl uznán! To bylo velké zklamání! Později byl mohl získat částečnou akreditaci své kvalifikace na univerzitě v Tilburgu, kde mu bylo dovoleno účastnit se akademického výzkumného projektu, ale byl využíván jen na terénní práce. Lahcen cítí, že je nyní příliš starý na to, aby měl další šanci pokračovat ve svých studiích.

V Holandsku pracoval zpočátku v kožedělné továrně jako dělník a později sehnal práci učitele francouzštiny a arabštiny v soukromé škole.

Teď žije na farmě v malé vesnici Weelde poblíž Turnhout. Záměrně si zvolil venkovské sídlo, protože chtěl klidné prostředí pro své dvě děti. Popisuje farmu, kde má stále hodně práce – což jako bývalý pracovník ve stavebnictví ve Francii umí dělat dobře – jako svůj “životní projekt”.

Bydlet na vesnici ve Flandrech není jednoduché: mezi ním a ostatními vesničany byla značná propast a neměl s nimi téměř žádné kontakty. Byl předmětem mnoha pomluv, zvláště ze začátku, ačkoli každý byl překvapen, že mluví tak dobře holandsky. Ostatní obyvatelé zůstávají rezervovaní, stále se na něho dívají jako na exotický zjev a udržují si

Francie je multi-kulturní země

V Holandsku

Francouzský diplom nebyl uznán

Zaměstnání pod úroveň vzdělání

Farma jako “životní projekt”

Otázka uznání

Imigrace
jako bezejmennost

odstup. Lahcenovi vadí, že tyto předsudky a kliše stále mezi jeho sousedy a známými přetrvávají. Zdá se jim nepředstavitelné, že moderní muž je skvěle připraven postarat se o děti, zatímco jeho žena jde na schůzi nebo na čajovou párty. Bylo by to pravděpodobně mnohem horší, kdyby jeho žena byla z Maroka.

Lahcen říká, že imigrace do jiné země je mnohem složitější, než si mnozí Vlámové uvědomují. Imigranti, kteří jdou bydlet do měst, mají obzvláště těžké časy, protože nejsou žádné reference o jejich původu. Nikdo v jejich okolí neví, kdo byl jejich otec nebo dědeček, z jaké rodiny pocházejí, atd. Vlastně se stávají bezejmennými lidmi. I když tam, odkud přišli, zdaleka nebyli bezejmennými lidmi.

Pan Lahcen
a jeho
třída (první
zprava)

Práce jako
závazek

Lahcen je nyní lektor Sociální integrace pro přistěhovalce v PRICMA (Antwerp Provincial Integration Centre for Immigrants) v Turnhout. Učí ve svém kurzu v arabštině, berberštině, angličtině francouzštině. Vidí svou práci na prvním místě jako závazek. Chce dělat tuto práci, protože rozumí problémům imigrantů a přistěhovalců. Nakonec tím sám třikrát prošel! Proto vidí jako svou povinnost vysvětlit jim možnosti a výhody, které v Belgii existují, aniž by upadl do autoritářství. To je důležité jak pro jejich budoucnost, tak pro kurz!

Je také v jedinečné pozici, aby porozuměl důležitosti jazyka.

Jazyk je víc než jen nositel kultury: je také kultura sama. To platí pro nizozemštinu, ale také pro rodné jazyky přistěhovalců samotných. Zároveň je jazyk ve Flandrech velkou bariérou. Jeho vlastní zkušenost je taková, že se s ním zacházelo s větším respektem ve Francii než zde, protože měl silné vazby díky francouzštině. Z toho důvodu je také proti povinné výuce jazyka. Lidé by měli dostat příležitost to dělat, ale neměli by být nuceni. Naši politici jsou v tomto ohledu často velmi krátkozrací!

Kromě toho se toho chce po imigrantech a přistěhovalcích přilížit mnoho: musejí dělat to a ono, musejí se integrovat, jak to Lahcen podává, ‚jako by byli cvičené opice!‘ Mnohem lepší myšlenka by byla podporovat ‚přijetí‘ místo ‚integraci‘, to ostatní se stejně stane, když se do toho dají. To znamená ponechat přistěhovalcům jejich autenticitu, jen pak můžeme mluvit o opravdové odlišnosti.

Má velmi kritický pohled na kurz, kde musí učit: dokonce kurz samotný obsahuje předsudky! Pokouší se to zavést do perspektivy studentů. Pro něho je nejdůležitějším elementem komunikace. Zdá se mu zarážející, že je tak málo kontaktů mezi Belgičany a přistěhovalci: chce podporovat právě tyto kontakty a tudíž odstraňovat překážky. Zde opět zdůrazňuje důležitost ochoty akceptovat na obou stranách.

Ačkoli Lahcen ví, že práce a učení se jazyku je velmi důležité, cítí, že zde musí být pro přistěhovalce něco víc. I když máte práci a mluvíte tím jazykem, jste stále jen robot a stále se nemůžete opravdu účastnit. Z toho důvodu klade ve svých kurzech velký důraz na vlastní rozvoj, volný čas a dobrovolnou práci, protože to jsou také důležité otázky v naší zemi (tj. v Belgii).

Jazyk je kultura samotná

Integrace „opice“

Kurz s předsudky

Důležitost vlastního rozvoje a dobrovolná práce

3. ČESKÁ REPUBLIKA

IMIGRACE DO ZEMĚ

Česká republika leží na křižovatce střední Evropy. Dokonce ani existence železné opony zde nezabránila územní migraci, pouze ji snížila. Už na začátku 90. let se začaly opět valit vlny migrantů. “V kontrastu k předchozím dekádam imigrace a tranzitní migrace nyní jasně převažuje emigraci” [Drbohlav 2001:203].

Česká republika se v 90. letech stala tranzitní a přijímající zemí. Velká část imigrační struktury se skládá z ekonomické imigrace (pracovní a obchodní aktivity cizinců). Počet ekonomických migrantů na český pracovní trh vzrostl v letech 1991-1998 z 9 000 na 153 000.

Trvalá imigrace (ta se skládá z cizinců s povolením ke stálému pobytu) tvoří menší část a její status je do velké míry založen na opětném sjednocení rodin. Počet těch, kdo mají tento status, pravidelně rostl z 27 000 na 64 000 (1991-1998 opět).

Žadatelé o azyl a uprchlíci tvoří další část mezinárodních migrantů na českém území. V letech 1990-2002 dostalo azyl 2 212 žadatelů z celkového počtu 60 467 podaných žádostí (průměrně asi 4% v tomto období).

Díky konfliktu v zemích bývalé Jugoslávie v letech 1992-1996 poskytla Česká republika dočasné útočiště více než 5 500 válečných uprchlíků z Bosny a Hercegoviny (700 lidí bylo později repatriováno letecky, 120 hendikepovaných dostalo status trvalého pobytu a bylo jim dovoleno účastnit se integračního programu).

Etničtí Češi. V letech 1991-1993 bylo repatriováno 1 800 lidí z Volyně v černobylském regionu na Ukrajině zpět do ČR. Krajané z Kazachstánu, Bosny a Hercegoviny byli rovněž repatriováni společně s re-emigranty ze západních zemí (USA, Velká Británie, Francie, Jižní Afrika).

Tranzitní migrace zahrnuje ty, kteří nezamýšlejí mít Českou republiku jako konečný cíl. Vytvářejí určitý tlak na českých hranicích svým – úspěšným či neúspěšným – ilegálním přechodem. Renomovaný

český autor zabývající se tématem migrace, Dušan Drbohlav, tvrdí, že “odhady, že je zde na českém území více než 100 000 tranzitních migrantů v kteroukoli dobu, nejsou nerealistické” [1998:211].

Celkový počet cizinců v České republice (k 31. březnu 2001) byl 222 329 – 151 227 cizinců s povolením k dlouhodobému pobytu a 71 102 cizinců s povolením k trvalému pobytu. Nejpočetnější národnosti: Slováci (57 364), Ukrajinci (54 821), Vietnamci (25 761), Poláci (17 039), Rusové (12 726), Němci (5 136), Bulhaři (4 376), Číňané (3 299), Američané (3 287) a obyvatelé bývalé Jugoslávie (3 285). Tato čísla ukazuje jen oficiální statistika – např. celkový počet lidí vietnamské národnosti je odhadován na téměř 70 000.

IMIGRAČNÍ POLITIKA

Mezinárodní migrace a azyl jsou zahrnuty do kompetence Ministerstva vnitra České republiky, které zřídilo Úřad migrační a azylové politiky. Legální status cizinců v České republice je založen na Zákoně č. 323/199 o pobytu cizinců na území České republiky. Tento zákon stanovuje, že cizinci mají právo zůstat dočasně (na vízum), nebo trvale (s povolením k trvalému pobytu).

Získání české státní příslušnosti je řízeno Zákonem č. 40/1993 o získání a ztrátě české státní příslušnosti a následnými dodatky. Cizinec může získat českou státní příslušnost podle dodatku Zákona č. 40/1993 narozením, adopcí, přibuzenstvím, nalezením na území České republiky, prohlášením (jen pro bývalé občany Československa) a naturalizací. Cizinec může být naturalizován, jestliže jsou splněny následující podmínky: má povolení k trvalému pobytu nejméně na pět let, předchozí státní příslušnost je ztracena (nevyžaduje se v případě uprchlíků nebo lidí bez státní příslušnosti), žadatel má pět let čistý trestní rejstřík a může prokázat znalost češtiny. Od některých podmínek se může ve speciálních případech rozhodnutím komise upustit. Problém je, že pět let trvalého pobytu je dostupných jen po 10 letech dočasného pobytu, což znamená,

že by žadatel musel čekat dlouhých 15 let, než by požádal o naturalizaci – standard podle Evropské dohody o občanství není delší než 10 let, zatímco průměr v západní Evropě je asi pět let. Vymezení českého právního systému spočívá v jeho zjednodušení naturalizačního procesu pro druhou a třetí generaci imigrantů (pomalá implementace ius soli), stejně jako v případech dvojí státní příslušnosti, kde žadatel musí žádat o výjimku.

PŘÍBĚH 1: NGUYEN

Mláďi ve
Vietnamu

Ing. Nguyen Huy Thang se narodil v roce 1963 v malém městečku nebo spíše vesnici nedaleko Hanoje jako šesté ze sedmi dětí drobného obchodníka a zároveň zemědělce. Podařilo se mu vystudovat střední školu ekonomického a obchodního zaměření, avšak pracovní příležitosti ve Vietnamu chyběly. Starší sourozenci se rozprchli do různých měst a městeček, jeden z bratrů odešel do Německa, druhý do Holandska.

Příjezd do
Česko-
slovenska

Také Thang se rozhodl z vlasti alespoň na čas odejít. Využil mezistátních smluv a v roce 1988, tedy ve svých pětadvaceti letech, přijel legálně do tehdejšího Československa, aby zde na základě smlouvy uzavřené mezi Československem a Vietnamem nabyl pracovní zkušenosti v našich závodech a ty pak zpětně využil ve své vlasti.

Jazykový
kurz a
práce

V prvním půl roce pobytu v Československu prošel spolu asi s deseti vietnamskými spoluobčany jazykovým kurzem a poté začal pracovat jako dělník ve Vítkovických železárnách. Prošel v krátké době několika provozy, dále se však zaměřoval na nástrojařinu. První měsíce pobytu byly, jak vypráví, velmi kruté. Mladý chlapec, jazyková bariéra, cizí zcela odlišné prostředí. Cítil v počátcích i nedůvěru českých spolupracovníků k jeho pracovním schopnostem a schopnostem lidí tohoto pro Čechy tolik odlišného národa. Bydlel na ubytovně spolu s dělníky z Polska i ze Slovenska a s několika dalšími vietnamskými muži a dívkami, což svádělo hovořit v kolektivu po práci mateřštinou. Uvědomoval si jazykovou bariéru, která často odrazovala české spolupracovníky k hlubší komunikaci a osvětlení pracovních postupů a stavěla mnohdy Vietnamce

První
“kruté”
měsíce

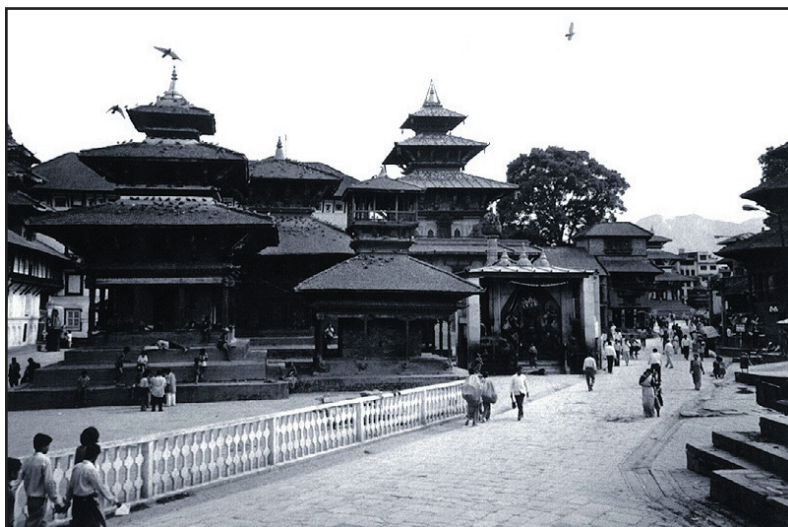
Jazykové
bariéry

mimo pracovní dění. Komunikace se pak zuřovala pouze na jednoduché pracovní příkazy.

Thang se rozhodl tuto situaci změnit. S elánem a pilí sobě vlastní se pustil do studia češtiny, navázal přátelství s několika Ostraváky, s nimiž pak piloval češtinu dále. Díky tomuto úsilí, své zručnosti, smyslu pro detail a pracovní povinnosti se dostává mezi cizinci na špici, začal být považován za dobrého a spolehlivého pracovníka. Vedení jej často uvádělo jako příklad i místním vítkovickým dělníkům. Pro některé spolupracovníky se tato jeho pracovitost a přesnost stala terčem posměchu. Vzpomíná, jak několikrát zaslechl:”Ať to udělá šikmooký, ten je nejlepší”, “Rákosníku,

Změna
postoje

Předsudky,
rasismus a
závist

Vzpomínka
na Vietnam

rob, ať tě tu na Ostravsku neživíme nadarmo”, apod. Na druhé straně vzpomíná na celou řadu spolupracovníků, kteří se k němu chovali vstřícně, často mu nabízeli i svačinu, aby ochutnal třeba české buchtý.

Počátkem 90. let přestaly být obnovovány mezistátní smlouvy o pracovních pobytech cizinců a bylo nutné vyřešit základní otázku: Vrátit se domů, nebo zůstat? Rozhodnout se tehdy nebylo jednoduché. Na čas se změnilo i chování lidí ke svým vietnamským spoluobčanům, začali je přehlížet a oni mnohdy slyšeli přímo, – zejména v souvislosti se snižováním stavu pracovníků – aby se Vietnamci vrátili tam, odkud přišli.

A pozitivní
vzpomínky

Bouřlivý
začátek 90.
let

Překlada- tel	Přesto se rozhodl zůstat. Za těch několik let se sžil s ostravským prostředím, měl zde několik dobrých známých. Jeho čeština byla již natolik dobrá, že si začal přivydělávat jako překlada- tel a později i jako soudní překlada- tel. Od mládí chtěl dále studovat. Přihlásil se na Vysokou školu báňskou, Ekonomickou fakultu a byl přijat. Léta vysokoškolského studia hodnotí jako velmi plodná a radostná, přestože si musel sám zajistit obživu. Překládal z vietnamštiny, pomáhal zorientovat se v novém prostředí všem těm Vietnamcům, kteří houfně přicházeli k nám obchodovat. I on se snažil během studia podnikat jako obchodník. Vzpomíná na období, kdy byl fatální nedostatek míst pro stánkový prodej v tržnicích. Tehdy, kdy potřeboval vydělat peníze na studium, ocenil pochopení a pomoc vedení jednoho obvodního úřadu. Tito lidé si našli čas, aby vyslechli problémy mladého cizince a pomohli. Začal prodávat na jedné tržnici tehdy tolik žádané zboží a zajistil si tak pravidelný příjem. “Nebylo to jednoduché”, nostalgicky se usmívá a pokračuje. “Část dne ve škole, ze školy na tržnici a stát za pultem venku v mrazivém nebo horkém počasí. Ale zvládl jsem to a dnes se tomu už jen musím usmívat.”
Univerzitní studia	
Obchod	
“Perné dny”	
Přátelství se spolužáky	Mezi studenty se cítil obzvláště dobře, vládla zde od počátku přátelská atmosféra, vzájemná pomoc při shánění literatury, vysvětlení látky, pomoc vysvětlit některé odborné pojmy, to se stalo mezi nimi jakousi nepsanou samozřejmostí. Společné výlety se studenty z ročníku, posezení u českého piva, návštěva studentských kulturních akcí, to vše jej stále více sblížovalo s českým a ostravským prostředím. Právě mezi studenty našel blízké přátele ochotné pomoci, kteří ho vždy považovali a brali za sobě rovného, jako jednoho z nich. S některými udržuje i po opuštění školních lavic přátelský kontakt.
Úspěšný obchodník	Po ukončení studia v roce 1998 začal působit v oblasti účetnictví, založil si živnost a dnes vlastní účetní firmu o šesti zaměstnancích, vede klientům účetnictví, mzdovou agendu, zajišťuje účetní poradenství.
Sňatek a rozvod s českou ženou	V Ostravě si také našel dívku svého srdce - Češku, s níž se po promoci oženil. Tento svazek však netrval dlouho. Rozdílnost povah a národních tradic byly natolik velké, že se po dvou letech rozhodli manželství po vzájemné dohodě ukončit. Odešel z Ostravy, která, jak

sám tvrdí, je jeho druhým rodištěm. V současné době působí v Chebu, do Ostravy se však často vrací nejen služebně, ale i za svými přáteli.

Nelehký proces integrace vietnamského dělníka a následně studenta skončil dobře. Thang v České republice zatím zůstává, bydlí v třípokojevém bytě se svou druhou ženou vietnamské národnosti, vlastní vůz Škoda Fabia, čas od času navštíví své rodiče, žijící stále v blízkosti Hanoje, a vzápětí se vrací do svého “druhého domova - České republiky”.

PŘÍBĚH 2: ADIL, RAISHA A HICRAN

Rodina Adila a Raishy pochází z kavkazského hlavního města Ázerbajdžánu, z Baku. Raisha vzpomíná na vztahy mezi lidmi před pádem železné opony v Sovětském svazu:

Ne, takový problém [mezi-etnický] neexistoval. Začalo to na počátku 90. let. Rok 1991, 1992...lidé vedli obyčejný život. Vztahy byly v pořádku.

Prožívali jsme opravdu dobrý život a nebyly žádné národní problémy.

Raisha říká, že spolu se svými prarodiči a rodiči žili v národnostně a nábožensky smíšené

rodině. Ona je arménského původu a její manžel je Ázerbajdžánec. Růst nacionalismu přivedl oba sousedící národy do prudkého konfliktu v Náhorním Karabachu, kde žije velká arménská komunita na Ázerbajdžánském území. Arménie prohlašovala toto území za své, ačkoli Ázerbajdžán byl samozřejmě proti tomu. Vypukla krutá válka. Mnoho vojáků a civilistů zahynulo a lidé na obou stranách si budou tyto události pamatovat dlouhou dobu.

Dvě domoviny

Změny ve vztazích

Ulice Baku

Válka v Náhorním Karabachu

Osobní potíže	<p>Manželské páry byly první, kdo trpěly. Adil měl problémy v práci se svými kolegy, protože měl za ženu Arménku. Ztratil dva bratry ve válce, která způsobila mnohem větší napětí ve vztazích mezi rodinnými páry. Jejich dcera Hicran trpěla nepřátelstvím svých učitelů a byla dokonce fyzicky atakována ostatními žáky. Situace se vystupňovala, když jí někdo hodil kámen na hlavu cestou do školy. Dostala hroznou ránu do hlavy a od té doby má stále problémy se svým levým okem (něco jako bolest očí po intenzivním čtení).</p>
Útok na jejich dceru	
Rozhodnutí opustit zemi	<p>Tato situace vedla k tomu, že se rodiče rozhodli hledat azyl v jiné zemi. Ačkoli válka skončila před deseti lety, nemohli najít doma klid. Nehoda jejich dcery byla poslední kapkou. Cestovali do Ruska, do Moskvy, kde navštívili Adilova bratra. Atmosféra v zemi ohledně ruských postojů ke kavkazským lidem byla poněkud napjatá, protože v některých imigrantských skupinách byli lidé, inklinující ke zločinu. Když chtěli vyměnit peníze, aby si koupili letenky, museli požádat mladého vojáka, protože několik směnáren jim řeklo, že peníze mohou měnit jen občané Ruské federace. Mladý voják souhlasil, že jim pomůže a vyměnil jejich peníze z dobré vůle. Koupili si lístky do České republiky...</p>
Migrace do Evropy	<p><i>V Ázerbajdžánu jsme znali mnoho lidí s podobnými problémy. Utekli do Německa nebo Holandska a mnohem dále. Českou republiku znalo několik lidí, ale známí nám říkali, že bychom tam mohli hledat azyl. Zнала jsem Českou republiku, nebo spíše bývalé Československo. Tak jsme přijeli do České republiky v r. 2001 a věděli jsme, co dělat, jak hledat azyl, a jeli jsme do Vyšních Lhot [přijímací centrum pro žadatele o azyl]...</i></p>
Přijímací centrum ve Vyšních Lhotách	<p>V přijímacím centru ve Vyšních Lhotách začala azylová procedura. Adil a Raisha se snažili být trpěliví a dychtivě sledovali všechny novinky o jakýchkoli změnách své situace. Vyřešení jejich azylových záležitostí trvalo několik měsíců, a když dostali azyl, přestěhovali se do Ubytovacího centra v Havířově. Tady získali stálé přátele, jak říkají, mnoho dobrých lidí – nejen z kavkazských zemí. Raisha vzpomíná na pomoc sociálních pracovníků a jmenuje tři muže, kteří jí nejvíce pomohli – vedoucího Přijímacího centra, právníka a sociálního pracovníka. Díky jejich profesionální a přátelské pomoci se také dověděli o možnosti bydlet</p>
Azylové procedury a trpělivost	

v pronajatém bytě jako obyčejní lidé, místo aby bydleli v Ubytovacím centru, které má i přes nejlepší snahu pracovníků atmosféru tábora. Zařídili to a šťastně žijí v dvoupokojovém bytě. Říkají, že nejsou žádné potíže nebo konflikty s jejich poněkud staršími českými sousedy v jejich starém činžáku.

Adil a Raisha mají oba univerzitní vzdělání, což by jim oběma dalo výborné postavení na trhu práce. Avšak uznání (nostrifikace) univerzitních diplomů není vůbec snadnou, či dokonce možnou záležitostí. Problém není kvůli malému respektu ke vzdělávacímu systému v bývalém SSSR, obtíže spočívají na byrokraticko-administrativní úrovni.

Máme diplomy, ale to nestačí. Potřebujeme ty ověřené úřady Ázerbajdžánu a Ruské federace. Ale jsme uprchlíci... kdo nám prokáže laskavost a atestuje je? Nemůžeme tam jet zpět... jak to můžeme vyřešit?

Raisha je profesionální překladatelka (angličtina, ruština, turečtina, azeri-turečtina) a Adil je námořní strojní inženýr. Raisha chce navštěvovat české jazykové kurzy a udělat si státnici z češtiny.

Její dcera poslední dobou navštěvuje českou základní školu, kam dobře zapadla i přes počáteční těžkosti. Podařilo se jí zvolna překonat jazykovou bariéru tím, že žije a učí se v čistě českém školním prostředí. Sama říká, že je tam šťastná a těší se do školy každý den.

PŘÍBĚH 3: HOYA

Jmenuji se Hoya a žiji v Praze, hlavním městě České republiky, deset let. Je mi 45 let, jsem Vietnamka a můj příběh je v některých aspektech specifický a v jiných velmi typický. Můžete posoudit sami.

Nehodlám popisovat své problémy s imigrační politikou a s některými administrativními záležitostmi, spojenými s imigrací. Ráda bych se podělila o některé pocity, které jsem měla a stále mám jako žena, žijící v odlišném světě.

Pocházím z chudé rodiny v Severním Vietnamu. Moji rodiče museli pracovat celé dny na poli a starali se, zda budeme mít dost rýže

Problém uznání diplomů

Překladatelka a inženýr

Hicran se integrovala

10 let v ČR

Životní pocity v odlišném světě

Chudoba v dětství

Vietnamští
studenti

Kurzy
českého
jazyka pro
vietnamské
studenty

Přátelství
pod
politickou
kontrolou

Poslána
zpět do
Vietnamu
s diplomem

pro celou rodinu, abychom přežili. Těžko si můžete představit tak nuzné podmínky, v jakých jsem vyrůstala. Jako mladá dívka s tímto sociálním statutem a s dobrými výsledky ve škole jsem byla poslána do bývalého

Československa studovat na univerzitě, abych mohla pomoci Vietnamu budovat socialistickou ekonomiku.

V té době studovalo v Československu mnoho mladých Vietnamců nebo zde byli jako učni. Aby nám pomohli se studiem, v té době se v Československu

organizovaly kurzy češtiny, dříve než jsme začali studovat jiné věci. Bylo to pro nás velmi důležité, neměli jsme žádné problémy, když jsme začali pracovat nebo studovat. Také tranzit z Vietnamu do Evropy byl rozdělen na dlouhou dobu; bylo to pro nás docela pohodlné. Byli jsme skupina Vietnamců, kteří se navzájem znali. Byla to v některých ohledech výhoda, ale jak jsem se naučila později, byla to také velká nevýhoda. V té době jsme museli splňovat některá očekávání, vztahující se k vietnamské politické ideologii.

Žila jsem s jinými vietnamskými a českými studenty na studentské ubytovně v Praze a byla jsem schopna bavit se nejen s děvčaty z Vietnamu, ale také s českými přáteli. Postupně jsem objevovala mnoho věcí, které pro mne byly dříve skryté. A pak se stala nejdůležitější věc v mém životě – sprátelila jsem se s Jiřím, chlapcem v mé studijní skupině. Studovali jsme společně, vysvětloval mi některé věci velmi trpělivě a já jsem mu mohla pomoci s jinými studijními problémy. Není divu, že jsme se do sebe zamilovali. Chtěla jsem zůstat v Československu, ale členové naší vietnamské skupiny informovali vietnamskou ambasádu o tom, co se stalo, a já jsem musela opustit Československo. Byli jsme velmi smutní a chtěli

utéci. Ale nepodařilo se to a já jsem musela hned odjet. Jediné štěstí bylo, že jsem už udělala zkoušky a měla jsem diplom.

Takže jsem úspěšně dokončila univerzitní studia a byla jsem zpět ve Vietnamu. Ale nemohla jsem tam už žít. Za prvé, politická situace se zhoršila a moje rodina musela uprchnout do Thajska. Nadto jsem nechala svou lásku a své srdce v Československu. Neptejte se mne, jak jsem to dokázala, ale po několika letech jsem dostala příležitost pracovat jako průvodce pro cestovní kancelář, která organizovala výlety po Evropě.

Byla jsem zpět v Československu, abych tam zůstala, a o něco později jsem si vzala Jiřího. Museli jsme překonat mnoho nepříjemných formalit a byrokratických překážek, ale výsledek byl, že jsem česká občanka, mám českého manžela a náš syn má české občanství.

Proto mohu pracovat v České republice – překládám a pracuji pro některé obchodníky. Jsem v České republice šťastna. Mám tady svou rodinu a svou práci. Jsem také velice šťastna, že bydlím blízko našich sousedů. Považují mne za rovnoprávného člena naší rodiny, za rovnocenného souseda. Nikdy jsem neslyšela proti sobě křivé slovo. Mezi sousedkami mám kamarádky.

Všimla jsem si, že Češi mají s Vietnamci dobré vztahy. Čeština je ve Vietnamu druhým nejrozšířenějším cizím jazykem, a proto jsou tyto vztahy vzájemné. Je pravda, že mnoho Čechů si myslí, že Vietnamci jsou jen majitelé obchodů nebo pouliční prodavači, a proto trpíme tímto stereotypem. Přesto jsou schopni jasně odlišit lidi s jiným sociálním statutem a nedělají žádné další rozdíly. Zcela respektují můj univerzitní diplom a považují mne za rovnou inženýrku českého původu.

Čeští lidé mne nenutí cítit se jako osoba z odlišné kultury. Avšak musím řešit velké dilema uvnitř. Jako dítě jsem vyrůstala na venkově v Severním Vietnamu, kde v té době nebyla žádná komunikační média, málo strojů a lidé žili velmi skromně. Situace se moc nezměnila ani dnes.

Ted' bydlím ve velkém evropském městě s rušnou dopravou, s davy lidí, kteří pořád pospíchají a žijí svůj život velmi rychle. Jiný jev jsou masmédia. I když rozumově chápu, nemohu vnitřně přijmout situaci, kdy mnoho popových hvězd, sportovců a známých osobností odhaluje své

Životní
šance

Sňatek
s rodilým
občanem

Překladatel-
ka

Rovno-
cenné-
zacházení

Dobré
vztahy

“Rychlý”
život
v Evropě

Kultura peněz a úspěchu	<p><i>srdce v novinách, časopisech a v televizi. Je pro mne také těžké vidět lidi, kteří komunikují většinou přes mobil. Jsem poněkud konzervativní a vadí mi, když je opravdová konverzace přerušována vyzváněním mobilního telefonu.</i></p> <p><i>Je také velký rozdíl v tom, jak se lidé chovali, když jsem studovala, a teď. Mám pocit, že preferují peníze a úspěch ve své kariéře mnohem víc než dřív. To je mi také cizí.</i></p>
Její syn je bilingvní a nemá problémy	<p><i>Náš syn chodí do základní školy v Praze. Jsem velmi šťastna, že ho děti nevyklučují ze svých skupin. Děti dovedou být velmi kruté, když něco nechápou. Navíc náš syn je jediný ve třídě, kdo je poněkud nebo dokonce úplně odlišný. Nicméně s tím neměl žádné problémy. Mluví plynně česky stejně jako vietnamsky. Jeho znalosti vietnamštiny jsou ovšem základní.</i></p>
Společný život je v ČR možný	<p><i>Nyní znáte můj životní příběh – příběh se šťastným koncem, ale s mnoha skrytými překážkami. Abych byla upřímná, nesetkala jsem se s žádnou diskriminací ze strany českých lidí. Jsou otevření a říkají, co si myslí. Takže respektují, když s nimi někdo sdílí společný život – jak jeho dobré, tak špatné stránky.</i></p>
Manželova pomoc	<p><i>Na závěr svého příběhu bych vám ráda řekla pár slov o svém učiteli – mém manželovi. Byl tím člověkem, který mi pomohl integrovat se do Československa a později do české společnosti. Byl otevřený a pokoušel se mi vysvětlit, proč lidé dělají některé věci určitým způsobem, proč se nějak chovají v určitých situacích atd. Bylo to pro mne velmi důležité, protože jsem musela objevit důvody, proč se lidé chovají tak či onak, abych to mohla pochopit a akceptovat.</i></p>
Integrace, a ne asimilace	<p><i>Myslím, že jsem se neasimilovala do české společnosti, ale že jsem do ní integrována. Udržela jsem si některé své zvyky a převzala jsem některé české nebo – lépe – evropské. Respektuji lidi ve svém okolí a oni respektují mne. Víím, že je to něco, co nepřijde bez námahy, ale když uspějete, je to velká věc.</i></p>

4. FRANCIE

IMIGRACE DO ZEMĚ

Ve Francii je oficiální definice imigranta “osoba z ciziny, narozená v zahraničí, která vstoupila do Francie s úmyslem usadit se na francouzském území. Imigrant by mohl během svého pobytu ve Francii získat francouzskou národnost”.

Některá čísla z posledního sčítání lidu v r. 1999:

Během sčítání bylo identifikováno 4 310 000 imigrantů, což odpovídá 4,4% obyvatel.

- 1,6 milionů pochází ze zemí Evropské unie
- 1,3 milionů osob se narodilo v severní Africe (Alžír, Maroko, Tunis)
- 176 000 pochází z Turecka
- 375 000 se narodilo v asijských zemích, z nichž 160 000 jsou z bývalých území Indočíny (Kambodža, Laos, Vietnam)
- 400 000 pochází ze zemí subsaharské Afriky (Pobřeží slonoviny, Gabon, Mali, Senegal, atd.).

Věková struktura imigrantů se liší od celkové populace. Mladí lidé tudíž nejsou velmi početní, protože podle definice se imigranti nenarodili ve Francii. Lidé do 20 let tvoří 25 % celkového počtu obyvatel, ale jen 8 % populace imigrantů.

Polovina populace imigrantů je mezi 30 a 55 a čtvrtině je přes 60.

Rostoucí počet imigrantů-žen se objevil v polovině 70. let s rozvojem opatření “opětného sjednocení rodin”, což umožnilo rodinám znovu se spojit. To pomohlo všem cizincům, kteří regulérně bydleli ve Francii nejméně jeden rok, aby “využili svého práva být znovu sjednoceni se svými manželkami a dětmi”.

Aktivní populace imigrantů: v roce 1999 byl počet aktivních imigrantů, sídlících v Paříži 2 300 000:

- dvě třetiny aktivních imigrantů žilo ve třech regionech: Region Velká Paříž (“L’Ile de France”), region Rhone-Alpes soustředěný v Lyonu

a Grenoblu a region Provence-Cote d'Azur v jižní Francii;

- aktivní populace je silně zastoupena v průmyslu, v sektoru stavebnictví a veřejném sektoru a v určitých částech terciární sféry (průmyslové čištění, zdravotnictví);

- aktivní imigranti nemívají typické kvalifikace: 70 % jsou manuálně pracující nebo dělníci s nízkou kvalifikací a jen 7 % jsou manažeři.

Míra nezaměstnanosti: imigranti ze zemí EU mají nízkou míru nezaměstnanosti (10,4%) ve srovnání s 11% mezi Francouzi. Naopak, míra nezaměstnanosti je třikrát větší u imigrantů přicházejících ze zemí mimo EU (30,3%). Dokonce dosahuje 42,6% u mladých lidí pod 25 (26,1% mezi Francouzi) a 36,2% mezi ženami (13% mezi francouzskými ženami).

IMIGRAČNÍ POLITIKA

Ve Francii se uplatňuje imigrační politika pro ty cizince, kterým je povoleno usadit se dlouhodobě. Tato politika zahrnuje několik stupňů: rozhovor, kdy je vznesen první požadavek (např. na opětné sjednocení rodiny), “předběžné přijetí”, než rodina přijede, a přijetí při příjezdu rodiny. “Sociální diagnóza” umožňuje rodině, aby jí byla nabídnuta mnohá opatření, která jí pomohou při integraci. Přitom má zvláštní důležitost naučit se mluvit francouzsky.

Veřejné iniciativy pro začlenění cizinců jsou zejména ty, které se týkají:

- přijetí osob, přijíždějících do Francie nebo těch, které nedávno přijely
- aktivit, které zahrnují vzdělávání dětí nebo odborné zaškolení a umístění mladých imigrantů.

Všichni imigranti mají v principu ve všech oblastech stejná práva jako francouzští občané. Ve Francii se nepraktikuje žádná “pozitivní diskriminace”, ale jsou zde podpůrné programy pro specifické skupiny (jako jsou mladí “nově příchozí” ve škole nebo osoby, čekající na rekvilifikaci na jinou práci).

Velká většina imigrantů přijme francouzské občanství.

Uprchlíci. Legální status uprchlíka je uznáván "OFPRA" (The French Bureau for the Protection of Refugees and Stateless persons), za použití Ženevské Konvence z 28.července 1951 pro dvě kategorie osob:

- pro "jakékoli osoby perzekvovaných kvůli svým činům v zájmu svobody"
- pro jakékoli osoby, které "se oprávněně obávají perzekuce z důvodů rasy, náboženství, příslušenství k v nějaké sociální skupině nebo kvůli politickým názorům, nachází se mimo zemi, jejíž národnost má a nemůže nebo nechce kvůli svým obavám požívat ochrany této země; nebo u osoby, která nemá žádnou národnost a nacházejí se mimo zemi, kde normálně sídlí a kam se nemohou nebo nechtějí kvůli výše zmíněným obavám vrátit".

ROZHOVOR 1: ALI

Ali pochází z Maroka. V Casablance se vyučil řezníkem. V Maroku pracoval se svým otcem v potravinářském podniku. Po několika návštěvách na turistické vízum, kdy byl u bratrance, který bydlel v pařížském regionu,

Bratranec
v pařížském
regionu

Z Casa-
blanky do
Clermont-
Ferrand

se Ali rozhodl usadit ve Francii natrvalo a provozovat svůj obchod jako

Pomoc staršímu bratranci	<p>řezník.</p> <p>Dnes žije v Clermont-Ferrand se svou ženou a jejich čtyřmi dětmi a doufá, že si zařídí svůj vlastní obchod.</p> <p>TEC: Proč a jak jste přišel do Francie?</p> <p>Ali: <i>Nejprve jsem přijel navštívit svou rodinu v pařížském regionu a často jsem pomáhal v obchodě, který patřil jednomu mému bratranci. Tento bratranec je velmi starý a požádal mne, abych přijel a pracoval s ním.</i></p>
Pokus získat vízum s pracovním povolením	<p>TEC: Požádal jste o pracovní povolení ve Francii?</p> <p>Ali: <i>Ne, musel jsem jet zpátky do Maroka a požádat o jiné vízum - tentokrát kvůli vstupu a práci ve Francii.</i></p>
Odmítnutí	<p>TEC: Proč?</p> <p>Ali: <i>Vízum, které jsem měl, mi nedovolovalo pracovat. Prefektura v Paříži mi řekla, že jsem přijel navštívit mou rodinu, ne pracovat.</i></p> <p>TEC: Jak jste pokračoval se svou novou žádostí o vstup do Francie?</p> <p>Ali: <i>Velmi těžce. Moje žádost byla zamítnuta, ačkoli mi byla nabízena práce ve Francii. Mysleli si, že nabídka práce od bratrance byla nevěrohodná.</i></p>
Pracující jako "turista" na jeden rok	<p>TEC: Tak jak jste se dostal zpět do Francie?</p> <p>Ali: <i>Jako turista, s pevným odhodláním dát svou situaci do pořádku hned, jak budu ve Francii.</i></p> <p><i>Když jsem přijel, začal jsem hned shánět pracovní povolení. Nesměl jsem zůstat déle než tři měsíce. Potom bych se byl musel vrátit do Maroka. Rozhodl jsem se zůstat, přestože to bylo neregulární. Trvalo to rok, dokud jsem nedostal povolení pracovat ve Francii. (Později jsem se dozvěděl, že úřady udělaly chybu.) Naštěstí jsem se mezitím nevrátil do Maroka.</i></p> <p>TEC: Jak dlouho byste mohl vydržet takovou situaci?</p> <p>Ali: <i>Nevím. Byl jsem plný nadějí a osud byl na mé straně.</i></p>

TEC: Takže jste získal oprávnění a mohl pracovat bez problémů.

Ali: *Ale ne! Stále to vypadalo, že to bude dlouhotrvající a složité. Protože moje tříměsíční vízum vypršelo, bál jsem se jít vyzvednout své oprávnění. Myslel jsem, že budu vyhoštěn kvůli své neregulární situaci. Budu si ten den pamatovat celý život.*

TEC: Takže co se stalo?

Ali: *Přišel jsem na úřad, ale naštěstí (opět osud) si nikdo nevšiml mé situace. Nyní jsem mohl pracovat rok, a pak - to záviselo na uznání mých profesních kompetencí - bych dostal oprávnění na deset let.*

TEC: A to všechno trvalo dva roky?

ALI: *Ano! Tak to bylo!*

TEC: Proč jste přijel do Clermont-Ferrand?

ALI: *Jeden můj přítel dobře znal Clermont-Ferrand a navrhl, abych se tam přestěhoval a otevřel si s ním obchod.*

Rozhodl jsem se jít s ním a vrhl jsem se do projektu, který mi byl blízký - otevřít si řeznictví. Vyřídili jsme všechny formality (Obchodní komora, banka atd.). Ale musel jsem si obnovit oprávnění a problémy začaly znova.

TEC: Proč?

ALI: *Musel jsem podat svou žádost v místě pobytu - takže v Clermont-Ferrand. Avšak protože můj svazek byl v Paříži a v mé první žádosti byl pracovní projekt v Paříži, byl jsem odmítnut.*

Rozhodl jsem se odvolat (s pomocí právníka), protože mi hrozilo, že budu vyhoštěn. Nakonec, čtyři měsíce po mé žádosti, bylo mé pracovní povolení obnoveno na další rok.

TEC: A co vaše rodina?

Ali: *Zůstali v Maroku, ale mohl jsem je pozvat, když jsem dostal pracovní povolení na 10 let, jinými slovy, pět let po začátku celého procesu.*

Pracovní
povolení na
jeden rok

Obnovení
pracovního
povolení
v jiném
regionu

Právníkova
pomoc
s žádostí

Opětné
sjednocení
rodiny po
5 dlouhých
letech

Spokojenost
a plány
do bu-
doucnosti

TEC: A jak to jde teď?

ALI: *Moje rodina je se mnou, což je velmi dobré. Pracuji jako prodavač a doufám, že jednou si zařídím vlastní obchod. Lidé jsou příjemní a nemám žádné problémy, snad proto, že se má francouzština zlepšila. Umím být trpělivý a štěstí se na mne usmálo.*

ROZHOVOR 2: DIALLO

Diallo pochází ze Senegalu. Studoval v Dakaru, kde se stal učitelem tělocviku. Nyní žije a pracuje ve Francii v Clermont-Ferrand se svou ženou a jejich holčičkou.

Pokračo-
vání ve
studiu

TEC: Proč a jak jste se dostal do Francie?

Diallo: *Jednoduše proto, abych pokračoval ve studích. Chtěl jsem se dostat do oblasti "výzkumu".*

TEC: Měl jste nějaké potíže s tím, abyste se dostal do Francie na studie?

Diallo: *Ne. Měl jsem národní grant ze Senegalu, proto jsem neměl žádné potíže se získáním statutu studenta.*

Fotbalový
hráč
v národním
týmu
Senegalu

TEC: Bylo to poprvé, co jste přijel do Francie?

Diallo: *Ne. Ve skutečnosti jsem tu byl už pětkrát hrát fotbal. Hrál jsem 10 let za Senegal.*

Stadion
v Dakaru

TEC: Byl jste profesionální fotbalista?

Diallo: *Ne. Musel jsem zároveň pracovat jako učitel tělocviku. Obecně vzato, v Senegalu dokonce ani hráči v největších klubech nedostávají plat, takže musejí mít práci. Dostávají jen příspěvky. Ačkoli teď některé kluby platí svým hráčům mzdu.*

TEC: Co jste studoval ve Francii?

Diallo: *Začal jsem studovat, abych získal Diplom na Vyšších studiích specializovaných na řízení sportovních organizací. Potom jsem studoval na Diplom na dalších studiích a dělal práci na téma Věda a techniky fyzických a sportovních aktivit.*

TEC: V Senegalu jste udělal kariéru: učitel tělocviku. Také jste měl specializaci na vysoké úrovni - hrál jste deset let za národní fotbalový tým... proč jste tedy zůstal ve Francii?

Diallo: *Během svých studií ve Francii jsem pracoval v některých asociacích, které se zabývaly školením organizátorů a vedoucích prázdninových a odpočinkových center. Také jsem se staral o mládež ve sportovních klubech.*

Ale ze všeho nejvíc jsem se zajímal o řízení prázdnin pro mentálně postižené lidi. V Senegalu jsem dohlížel na sportovní soutěže hendikepovaných. Osm let jsem dobrovolně pracoval v této oblasti. Jednoho dne v r. 1999 mi ředitel organizace (Francouzská unie prázdninových center) nabídl práci. Velmi mne to zajímalo.

TEC: Vzal vás bez jakýchkoli problémů?

Diallo: *Ale ne! To nemohl. Bylo to mnohem komplikovanější. A trvalo to dlouho!*

TEC: Ale proč?

Diallo: *Protože jsem byl cizinec!*

Když chce zaměstnavatel ve Francii vzít cizince, nejprve musí dát vědět

Sportovní
manažer

Začlenění
do asociace

Opravdu
dobrá
pracovní
nabídka

Problém
cizince

Jednání s úřady	<p><i>Národní zaměstnanecké agentuře o své nabídce. Když se nenajde po šesti týdnech žádný kandidát z Francie nebo EU, který by splňoval požadavky na tu práci, pak se může podat žádost o pracovní povolení pro cizince.</i></p> <p>TEC: Byli jiní kandidáti?</p> <p>Diallo: <i>Ano, ale žádný nesplňoval požadavky na práci.</i></p>
Dvojí odmítnutí	<p>TEC: Takže jste byl přijat bez problémů?</p> <p>Diallo: <i>Vůbec ne! Prošli jsme všechny procedury, ale nicméně úřady říkaly "to není možné". Navzdory všemu jsme předložili spis. Pravidla říkají "jestliže nedostanete odpověď během tří měsíců, výsledek je negativní". A tak po dvou a půl měsících jsme pro jistotu podali další žádost!</i></p> <p><i>Nicméně žádost přišla zpět, "zamítnuto vzhledem k situaci zaměstnanosti".</i></p> <p>TEC: Zamítnuto, ačkoli jste byl jediný kandidát, který splňoval požadavky na práci?</p>
Čekání dva a půl roku na práci na plný úvazek	<p>Diallo: <i>Přesně tak. Takže s podporou mého zaměstnavatele jsme se pustili do "podání žádosti o právní rozhodnutí". První žádost je datována 1999. Tehdy jsme byli v r. 2000. Žádost přišla zpět. Nakonec bylo uděleno pracovní povolení! Ale byl skoro rok 2002!</i></p> <p>TEC: Takže jste musel čekat dva a půl roku, než jste mohl dělat tuto práci na plný úvazek? Ale v jaké administrativní situaci jste byl během tohoto období?</p>
Prozatímní status studenta	<p>Diallo: <i>Samozřejmě jsem nechtěl být v neregulérní situaci. Stále jsem měl status studenta.</i></p> <p><i>Co se týče zaměstnání, nemohl jsem to dělat na plný úvazek až do roku 2002. Jako student nesmíte pracovat více než 20 hodin týdně. Nemůžete pracovat na plný úvazek, dokud nedostanete pracovní kartu. Dostal jsem ji v následujícím roce.</i></p>

TEC: Takže to celkem trvalo tři a půl, skoro čtyři roky?

Diallo: *Ano. Chápu, proč se pak většina zaměstnavatelů vzdává.*

TEC: Od té doby žádné další problémy?

Diallo: *Než jsem přivedl ženu, to také chvíli trvalo. V r. 2002 byla ještě v Dakaru. Naše dcera se narodila v r. 2001 v Clermont-Ferrand. Moje rodina mohla přijet maximálně na tři měsíce v roce na turistické vízum. V roce 2002, když jsem dostal pracovní oprávnění, mohl jsem žádat o povolení pro svou rodinu, aby se ke mně připojila. Ale trvalo to devět měsíců, než procedura skončila.*

TEC: Popsal jste dlouhou řadu překážek, které jste musel překonat, abyste mohl zůstat ve Francii. Nyní, na jiné úrovni, cítil jste nyní osobně nějaké nepřátelské nebo dokonce rasistické postoje?

Diallo: *Postoje, které jsou trochu nepřátelské - nějaké jsem samozřejmě zažil. Hlavně zpočátku. Ale myslím si, že jsou způsobeny nedostatečnou znalostí jiné osoby, podezřením...Překonáte je pomocí kontaktu, diskuse... Rasistické postoje? Ne, ne osobně. Neměl jsem například žádné problémy najít ubytování. Ale jiní Afričané měli problémy. Vlastníky, kteří je nechtějí nebo kladou dodatečné překážky.*

A pak jsou zde některé zábavné situace. Konec konců mám přízvuk. Takže v práci, když odpovídám na telefony, občas mi někdo řekne "Ne, chci mluvit se zodpovědnou osobou"...Takže musím vysvětlovat, že jsem skutečně osoba, která to má na starosti.

TEC: co byste řekl, že jsou hlavní rozdíly mezi životem ve Francii a Senegalu?

Diallo: *V práci jsem potkal mnoho hendikepovaných lidí. Nikdy není snadné zacházet s lidmi se zdravotním omezením. To nás přivádí zpět k tomu, jací jsme jako lidé - náš osobní příběh, vzdělání...a k tomu, jaká je společnost samotná...Zacházení s hendikepovanými lidmi se v našich společnostech velmi liší. Je to stejné v případě starých lidí. V Senegalu*

Opětne
sjednocení
rodiny po
pracovním
povolení

Neprátelské
postoje
překonané
komunikací

Přízvuk
zodpovědné
osoby

Francie a
Senegal
jsou
rozdílné
společnosti

prakticky všichni staří lidé žijí se svými rodinami. Takže na první pohled je jejich situace ve Francii šokující. Na začátku jsem se pořád ptal sám sebe "jak mohou dát své rodiče do domova důchodců?" A časem člověk pozná, že společnost je organizována odlišně.

TEC: Je zde ještě něco, co byste rád dodal?

Diallo: *Otázku, která vždy přijde na mysl. Vrátím se do své rodné země?*

ROZHOVOR 3: MADINA

Madina pochází z Nalčiku, města na Kavkaze s asi 250 000 obyvateli, hlavního města nezávislé republiky Kabardino-Balkarské (část Ruské federace), ležící severně od Gruzie. Potkali jsme Madinu v Riom, městě v Auvergne s 25 000 obyvateli, v hudební škole, kde je nyní učitelkou klavíru. Žije v Saint- Bonnet-de-Rochefort, vesnici asi se 700 obyvateli.

TEC: Z Kavkaru do Auvergne, z Nalčiku do Saint-Bonnet-de-Rochefort - to je velmi dlouhá cesta! Jak člověk skončí v Auvergne, když pochází z Kabardino-Balkarska?

Madina: *Vlastně jsem přijela do Francie - a do Auvergne - poprvé v r. 1992. Byla jsem tehdy ještě studentkou Institutu muzických umění v Nalčiku. Byla jsem také členkou skupiny lidové hudby a tanců. Hrála jsem na hudební nástroj, který vypadá jako malá harfa a je typický pro naši zemi. Byli jsme pozváni, abychom se zúčastnili Festivalu světové hudby, který se organizuje každý rok v Auvergne, v Gannat poblíž Vichy.*

Vrátila jsem se ze stejného důvodu v r. 1997...Stala jsem se učitelkou klavíru a potkala Guye...

TEC: Francouze? A zůstala jste zde kvůli němu?

Madina: *Ale ne! Není zdaleka tak jednoduché zůstat ve Francii! Vrátila jsem se zpět do své vlasti. Zprv jsem neměla na výběr ...a také moji rodiče, moje rodina je tam...*

Poprvé ve Francii jako studentka...

...a jako učitelka klavíru

Seznámení s přítelem

Takže jsme si dva roky psali.

TEC: Mluvila jste francouzsky? Nebo on mluvil rusky?

Madina: *Ne, absolutně ne. Ani slovo. Takže jsme se pokoušeli komunikovat anglicky. Ale moc nám to nešlo! Když bylo to, co jsem chtěla říci, moc*

komplikované, psala jsem rusky a on všude hledal lidi, kteří mluvili rusky, aby mu to přeložili.

TEC: Setkali jste se během těch dvou let?

Madina: *Ne, bylo to nemožné. Je velmi obtížné získat vízum do Francie. Dokonce s pozváním a se všemi papíry v pořádku mi bylo vízum odmítnuto. A Guy mě také nemohl přijet navštívit. Rusko by mu v té době nedalo vízum, protože jsme byli blízko Čečenska.*

TEC: Takže jak a kdy jste přijela?

Madina: *V r. 1999 jsem dostala 11denní turistické vízum do Itálie. Přijela jsem rychle do Paříže a tam jsme se opět potkali.*

Přátelství
přes
dopisování

Angličtina
– jazyk
komunikace

Madina
hraje na
klavír

Vízový
režim
na obou
stranách

Turistické
vízum v r.
1999

<p>Učení se francouzštině foneticky</p>	<p>TEC: A tentokrát jste mohla zůstat? Madina: <i>Ano. Výjimečně mi soud udělil tříměsíční prodloužení. Mohla jsem legalizovat svou situaci. Ale bylo to velmi komplikované.</i> <i>Všechno bylo pro mne velmi komplikované, protože jsem v r. 1999 ve skutečnosti neuměla ani slovo francouzsky. Proto, abych se seznámila s francouzskými lidmi a mluvila s nimi, vstoupila jsem do sboru. Zprvu jsem zpívala slova foneticky, aniž bych jim rozuměla. Brala jsem si partitury domů a hledala jsem slova jedno po druhém ve slovníku.</i></p>
<p>Kurz francouzštiny</p>	<p><i>Koupila jsem si gramatiku a slovníček. Vždy jsem s sebou měla notýsek. Na ulici jsem si vždy zapsala všechna slova, která jsem viděla... na obchodech plakátech atd. a doma jsem je přeložila.</i> <i>Po šesti měsících jsem začala chodit na hodiny francouzštiny. Ale musela jsem jezdit do Vichy, 30 km daleko. Neměla jsem řidičský průkaz, takže jsem musela jezdit autobusem v 5 nebo v 6 ráno.</i></p>
<p>Řidičský průkaz získaný "z paměti"</p>	<p><i>Řidičský průkaz byl opravdu problém. Abych našla práci, opravdu jsem ho potřebovala. Ve své vlasti jsem nikdy nedělala zkoušky. A stejně by neplatily ve Francii. Nemluvila jsem tehdy francouzsky. Takže jsem si všechny otázky na dopravní předpisy přeložila do ruštiny a naučila se odpovědi. Udělala jsem! A jízdy také!</i></p>
<p>Záskok v zaměstnání</p>	<p>TEC: Nyní jste opět učitelkou klavíru. Teď ve Francii. Bylo to pro vás těžké najít práci? Madina: <i>Měla jsem štěstí. Jako součást výuky francouzštiny jsem musela dělat praktický kurz ve společnosti nebo organizaci. Našla jsem si ho v Hudební škole ve Vichy. Učitelka klavíru šla na mateřskou a požádali mne, abych ji nahradila. Ale byl to jen dočasný zástup.</i></p>
<p>Problém uznání Studium pro francouzský diplom</p>	<p>TEC: A jak jste získala stálou práci jako učitelka? Madina: <i>Měla jsem učitelský diplom. Ale ruský. Ve Francii vynášíte ruskou hudbu do nebe. Ale neuznáváte naše diplomy!</i> <i>Takže ačkoli jsem už učila, byla jsem zapsána jako student a připravovala jsem se na národní diplom (který jsem získala se známkou "A"). A teď se připravuji, abych získala vyšší stupeň, abych mohla učit na</i></p>

národní akademii.

TEC: Vrátila jste se do své země od roku 1999?

Madina: *Ano. Stálo to ovšem hodně. Ale teď je to jednodušší. Můžeme tam jezdit na prázdniny. A také moje maminka nás mohla přijet navštívit do Francie.*

TEC: Co si myslí vaši přátelé? A vaše rodina?

Madina: *Tam mi lidé často říkají "Sním o tom udělat totéž co ty. Ve Francii je všechno snadné. Vysvětluji, že to tak není, že je těžké najít své místo, dokonce i pro Francouze. Že musíte hodně pracovat...a také mít štěstí.*

Drahá
návštěva
mateřské
země

Úspěch
znamená
pracovat
tvrdě a mít
štěstí

5. NĚMECKO

IMIGRACE DO ZEMĚ

Dnes každým rokem imigrují do Německa statisíce lidí, téměř tolik jich také opouští zemi. V r. 2000 přišlo asi 648 000 imigrantů a 562 000 opustilo Německo. Většina imigrantů přichází z členských zemí EU nebo jsou rodinnými příslušníky migrantů ze třetích zemí, ale jsou to také studenti, žadatelé o azyl, sezónní dělníci atd. Z 648 000 migrantů, kteří přišli do Německa v r. 2000, bylo 78 000 žadatelů o azyl, tj. 12%. Na konci r. 2001 bydlelo v Německu 7,3 milionů imigrantů, tj. 8.9% celkového počtu obyvatel. Asi jedna čtvrtina z nich jsou občané EU. Jedna třetina cizího obyvatelstva v Německu žije v zemi 20 let nebo déle, více než polovina přes 10 let.

Častokrát citovaný výrok německého autora Maxe Frische říká: “Chtěli jsme pracovní sílu a dostali jsme lidské bytosti”. To ukazuje na chybu politiky “Gastarbeiter” (cizí pracovní síla). V šedesátých a sedmdesátých letech (do r. 1973) Německo nabíralo cizí dělníky - na omezenou dobu, za nízké platy, bez jakékoli integrační strategie. Mnoho z nich zůstalo a jejich rodiny je následovaly. Stali se součástí německé společnosti.

Můžeme rozlišit šest skupin imigrantů:

1. Občané EU, kteří mají právo žít a pracovat v Německu
2. Pracovní migranti ze třetích zemí mimo EU, bydlící v Německu
3. “Spätaussiedler” (emigranti německého původu pocházející z východoevropských zemí)
4. Žadatelé o azyl
5. Uprchlíci
6. Členové rodin, následujících imigranty

V první skupině jsou nejpočetnější Italové, následují Řekové a Rakušané. Z ostatních evropských zemí jsou nejpočetnější Turci. Druhou

největší skupinou jsou Jugoslávci (ze Srbska a Černé hory), následovaní Poláky. Z neevropských zemí nejvíce lidí přichází z USA, pak z Íránu, Vietnamu, Maroka a Číny.

V Německu žádá každoročně asi 90 000 lidí, aby se k nim mohli připojit jejich rodinní příslušníci. Většina z nich jsou Turci. To jsou ti, o kterých německá legislativa mluví jako o “Ausländer” (“cizinec”) a toto číslo nezahrnuje “Ausländer”, kteří byli naturalizováni a mají dnes německé občanství. Problémy integrace jsou nejen legislativní (Německo má velmi flexibilní pojetí občanství; podrobnější informace viz sekce “Naturalizace”), ale jsou tvořeny také léta trvající definicí cizinců jako “hostů”, o kterých se předpokládá, tak jako o jakýchkoli jiných hostech, že po určité době odejdou. Dalším velkým problémem je “budování komunity” některých skupin imigrantů, což podporuje “koncept” ne-integrace. To znamená, že hlavně ve velkých městských centrech se vyskytuje jev “budování ghetta”; některé části velkých měst jsou domovem více než 50% imigrantů, což poněkud znesnadňuje kontakt se zbývající částí společnosti. Jev “budování komunity” vykazuje některé prospěšné aspekty (ekonomika komunity a podnikání, rodinná integrita, organizovaná péče o děti), ale také vytváří problémy integrace (obtíže při výuce němčiny, nízká sociální integrace do zbytku společnosti, koncentrace sociálních problémů atd.).

IMIGRAČNÍ POLITIKA

Německá imigrační legislativa je produktem posledních desetiletí v historii imigrace do Německa a nyní se reformuje podle současné vlády (Sociální demokraté/Zelení). Ačkoli legislativa nesplňuje potřeby moderního imigračního státu, jako je Německo, je zde mnoho problémů při reformě legislativy, protože konzervativci se obávají vyšší rychlosti imigrace.

Ve skutečnosti Německo není označováno jako typická země imigrantů jako třeba USA, Kanada nebo Austrálie. To znamená, že počet imigrantů, přicházejících do Německa každý rok, velmi závisí na politické

a ekonomické situaci ve světě - a ta se velmi liší rok od roku. V posledních několika letech počet politických a jiných uprchlíků rapidně klesl.

Zde je několik faktů o německé imigrační legislativě. Legální metody imigrace do Německa jsou následující: jako zaměstnanec, jako člen rodiny někoho, kdo má legální status pobytu v Německu (Familiennachzug), jako snoubenec nebo snoubenka Němce nebo osoby se statutem trvalého pobytu, jako politický uprchlík (azyl), nebo jako humanitární nebo válečný uprchlík (v tomto případě jen omezené povolení).

Německá imigrační politika přiděluje cizincům různý status, protože způsoby a důvody imigrace jsou různé. Od té doby, co první “Gastarbeiter” přišli do Německa v 60. letech, hlavně z Itálie, Řecka, Turecka, bývalé Jugoslávie, Portugalska, Španělska a Tunisu, mnoho dodatečných zákonů vytvořilo skutečnou rozmanitost statutárních předpisů. Od r. 1980 se muselo jednat s velkou vlnou uprchlíků a žadatelů o azyl a zákon o azylu byl několikrát změněn (do dnešního dne byl velmi zpřísněn), takže poskytuje jen základní právo na azyl. Mezi členskými státy je mnoho vnitřních předpisů EU, které poskytují “Řešení pro třetí země”, což znamená, že když uprchlíci vstoupili do EU přes jednu “bezpečnou třetí zemi”, budou ihned deportováni do státu, který by tedy měl převzít zodpovědnost za poskytnutí azylové ochrany.

Vývoj v Německu ukazuje jednu velkou periodu, ovládanou potřebou pracovní síly pro rostoucí německou ekonomiku – “hostujících dělníků”. Skutečnost, že se tyto “hosté” začali integrovat do německé společnosti a že se krok za krokem stali její součástí, přivedla Němce do situace, kterou nečekali. Od té doby musí německá politika hledat řešení pro integraci.

PŘÍBĚH 1: CYNTHIA A PREM

Cynthia a Anton Prem Liyanaarachchy se narodili v r. 1947 a jsou ze Srí Lanky (bývalý Cejlon); vzali se více než před 25 lety. Museli

uprchnout ze Srí Lanky začátkem r. 1994, kdy přišli do Německa spolu se svými dvěma dcerami Nadee a Tilini. Jejich cesta přes Německo je vedla z Düsseldorfu, kam nejprve přijeli, přes Brémy a jiná místa v bývalém Východním Německu zpět do Brém, kde žijí od konce r. 1994.

Důvodem pro odchod ze Srí Lanky byly obavy pana Liyanaarachchy z vlády a policie kvůli jeho aktivitám v rámci politické opozice na Srí Lance (politická strana JWW). Protože byl několikrát vězněn, musel hledat bezpečné místo pro sebe a svou rodinu. Život v regionu Ratnapura na čajové plantáži a skrývání se před policií v průběhu deseti let, než opustili Srí Lanku, to byla velmi nebezpečná situace. Rodiče byli odděleni od svých dvou dcer, které zůstaly v regionu Kalutara na jihozápadním pobřeží. Prem měl práci na plantáži v oboru financí, ale nemohl se volně pohybovat, obzvláště ne mimo horský region nebo ve městech, protože se stále obával policie a armády. Tato situace trvala od r. 1989 do jeho konečného útěku ze země v r. 1994. Kontakty byly řídké a obavy narůstaly den ze dne. Cynthiin bratr a jeho rodina už žili v Německu a tak se zdálo, že je to to pravé místo pro bezpečný pobyt.

Po příjezdu do Brém Liyanaarachchovi podali žádost o politický azyl v Německu. Německé úřady přijaly žádost, ale přikázaly,

Cesta ze Srí Lanky přes Německo do Brém

Cynthia a Prem

Politické důvody pro opuštění domova

<p>Udělení politického azylu</p>	<p>aby Liyanaarachchyovi byli přestěhováni do Chemnitz (v bývalém Východním Německu). Mnoho uprchlíků a žadatelů o azyl bylo tehdy přesunuto, protože bývalý západ měl mnohem více lidí, které musel přijmout jako hosty, než východ. Tyto doby byly pro rodiny velmi stresující. Liyanaarachchyovi byli ubytováni ve velkém uprchlickém táboře, kde Prem onemocněl a musel strávit několik týdnů v nemocnici. Cynthia a Prem byli opět odděleni od svých dcer, které zůstaly v Brémách u Cynthiina bratra. Dcery byly také nemocné a zdálo se, že je to způsobeno neočekávaně omezující situací poté, co dosáhli “svobody” v Západní Evropě.</p>
<p>Stresující období ve velkém uprchlickém táboře</p>	<p>Po mnoha žádostech zodpovědný soud rozhodl, že Liyanaarachchyovi by se mohli přestěhovat zpět do Brém koncem roku 1994, aby tam byli znovu sjednoceni se zbytkem rodiny. To byla první pozitivní věc, která se jim stala po příjezdu do Německa.</p>
<p>Pomoc od Cynthiina bratra a církevní komunity</p>	<p>Když byli v Brémách opět pohromadě se svými dcerami, rodina bydlela v bytě společně s Cynthiiným bratrem a jeho rodinou. Kontakty Cynthiina bratra s některými lidmi v Brémách, mezi nimiž bylo mnoho lidí z církve, tehdy Liyanaarachchovým velmi pomohly. Bylo zde mnoho těch, kteří pomohli, byli ochotni poskytnout peníze, oblečení, jídlo a jinou materiální i nemateriální podporu této rodině. Jak Cynthia tak Prem říkají, že to byly “dobré časy” pro mnoho “dobrých lidí” kolem nich, z nichž většina byli Němci. Liyanaarachchyovi nesměli v Německu pracovat, mohli jen čekat na rozhodnutí o azylu, a to bylo vše. Dostali od státu nějakou materiální pomoc, ale hlavní zodpovědnost nesla bratrova rodina.</p>
<p>Povolení k práci a k usídlení</p>	<p>Po téměř dvou letech, strávených pohromadě, dostali Liyanaarachchyovi konečně příležitost konečně zařídit byt pro sebe. Tehdy zároveň dostali pracovní povolení, což jim dovolovalo najít si zaměstnání. V praxi se to ukázalo být složitější: jakmile si Premovi nebo Cynthii podařilo najít práci, museli informovat zaměstnaneckou agenturu, aby dostali povolení JEN na tuto nabídku pracovního místa. Ale místo aby jim dal práci, úřad použil tuto informaci, aby nabídl práci Němcům. Prem nakonec našel práci v zásobování a pracuje tam od té doby víceméně pořád. Cynthia uklízí v kancelářích a dnes pomáhá v církevní komunitě. Cynthia</p>
<p>Nevládní jazykový kurz</p>	

a Prem chodili v r. 1995 do jazykových kurzů. Ty byly organizovány Katolickým vzdělávacím institutem v Brémách. Ukázalo se, že jim to pomohlo udělat opravdové pokroky v jejich životě v Německu. Náklady na dvouletý kurz nesla církevní organizace, i když Prem pokračoval ve svém kurzu ve “Volkshochschule”, což není církevní organizace. Vláda na to nepřispívala. Lidé v kurzu byli ze smíšených skupin, z různých zemí jako Srí Lanka, africké země, Írán, Írák a jiné oblasti Blízkého východu, někteří byli z Dálného východu atd. Kurzy vedli různí učitelé a byli velkou oporou pro frekventanty nejen v jazykových dovednostech, ale také svými sociálními aktivitami. Mezi dvěma učiteli, Roberto a Kerstin, a Liyanaarachchiovými se dokonce vyvinulo přátelství. (Roberto byl španělský učitel němčiny).

“Tato doba nám opravdu pomohla najít zde své místo. Byla to velmi krásná doba. Potkali jsme mnoho lidí, získali jsme přátele, dokonce jsme zapoměli na naše problémy na Srí Lance” říkají Cynthia a Prem. “Naši učitelé byli velmi lidští, velmi společenšší a otevření. Byli otevření našim problémům a velmi nám pomohli. Například dávali zvláštní hodiny našim dcerám, což jim velmi pomohlo ve škole. Byli také připraveni pomoci v mnoha jiných situacích.

Nebyla to formální integrační politika, která pomohla Cynthii a Premovi poprvé “ochutnat integraci”, byli to jejich učitelé a jiní lidé, kteří byli právě připraveni udělat trochu více než ve svém každodenním životě a zaměstnání, lidé, kteří byli připraveni ukázat svou blízkost a postarat se o ně, a co je nejdůležitější, brát Cynthii a Prema a jejich problémy vážně. “Získali jsme zde tehdy mnoho přátel a začali se cítit jako doma”. Když jsme se ptali na nedorozumění, oba řekli, že zde žádné vážnější během pobytu v Německu nebylo. Ovšem, byly nějaké problémy v práci, ale nebyli spojeni s tím že Cynthia a Prem byli “cizinci”.

“Jen v bývalém východním Německu jsme cítili obavy, protože zde byly útoky na uprchlíky a žadatele o azyl. Když jsme například museli jít nakoupit, chodili jsme jen ve větších organizovaných skupinách. Bylo to opravdu hrozné. Ale v Brémách jsme se nikdy nesetkali s takovou situací, zde nežijeme ve strachu.”

Nová
přátelství a
neformální
výuka

Neformální
integrační
politika

Xenofobie
ve
Východním
Německu

Lidské vztahy	Dnes Prem pracuje u zásobovací společnosti. Jeho kolegové jsou Němci, Albánci, Turci, Srbové, atd. Říká, že tam nemá žádné problémy, navíc se v práci se svými kolegy cítí velmi příjemně. Cynthia o své práci v církevní komunitě říká totéž. Oba se cítí v Brémách jako doma, ale...
Problémy se statusem	Problém je v jejich zdejších statusu. Ačkoli jsou oba dobře integrováni, mají práci a kde bydlet, obě dcery skončily německou školu (jedna z nich začala studovat v září 2003) a vzaly si Němce, Cynthia a Prem nemají povolení k trvalému pobytu v Německu. Asi před dvěma
Nebezpečí deportace	roky jim dokonce hrozila deportace na Srí Lanku, protože jejich azyl nebyl uznán, ale vytvořil se podpůrný okruh jejich přátel a příbuzných, aby zabránil deportaci a aby se za ně přimluvil v jejich boji za trvalý
Zdravotní problémy	pobyt. Byla sestavena petice a podána parlamentu Spolkové země Brémy, kde se zdůrazňovala úroveň jejich integrace a trauma, které vytrpěli (oba stále podstupují terapii). Poté, co byly předloženy lékařské zprávy, úřady
Prodloužení pobytu	prodloužily jejich pobyt. Na konci r. 2003 museli opět předložit nejnovější detaily o svém zdraví imigračnímu úřadu, aby opět prodloužil jejich pobyt.
Žádný status trvalého pobytu po 10 letech	Takže téměř po deseti letech stále nemají status trvalého pobytu. “Je těžké dělat větší životní plány v takovéto situaci”, říkají oba. “Jsme dobře integrováni, pracujeme a platíme daně, umíme německy, ale zdá se, že to nestačí”. Když se jich ptáme na evropské občanství, říkají, že je to dobrá
Nerozvinutá infrastruktura mateřské země	myšlenka, ale nyní je velmi daleko od reality. Takže se připravují na další kolo vyjednávání s imigračními úřady a doufají, že solidarita jejich přátel a kolegů jim pomůže najít v Německu normální život a bezpečí.
PŘÍBĚH 2: MEISSA	
Meissa Code Diop má 35 let, je ženatý s Němkou a jeho dceři je dva a půl roku. Jeho rodná země je Senegal.	
Narodil se v malé vesničce Pekesse, v regionu Thiés. V Pekesse je malá škola pro děti, ale žádná vysoká škola nebo univerzita. Infrastruktura Pekesse je chudá, nejsou zde veřejné autobusy, je tu málo ulic, aut atd. Když lidé onemocní, musí cestovat do Dakaru, hlavního města Senegalu,	

kteře je asi 100 km daleko.

Rodina Meissy Code Diopa žije v Dakaru, kde Meissa také vyrůstal. Narodil se v Pekesse, protože jeho otec vstoupil do armády a jeho matka nechtěla zůstat sama v Dakaru. Proto se vrátili na rok zpět do Pekesse, kde se narodil, dokud otec neodešel z armády. Meissa má šest bratrů a sester. 4 z nich žijí v Dakaru a další 2 v Brémách. Jeden bratr v Brémách pracuje v továrně Mercedes, druhý studuje politiku v na univerzitě v Brémách. Jeho starší bratr byl první, který přišel do Brém. Následoval Meissa, potom jeho mladší bratr. V Dakaru Meissa udělal maturitu a začal studovat práva na univerzitě. Zůstal tam dva roky, ale situace byla složitá a neuspokojující. Nedokončil svá studia z různých důvodů: bylo jen málo míst pro studenty a také profesori byli poněkud nespokojeni se svými pracovními podmínkami, takže téměř každý týden stávkovali za větší plat. Bylo málo příležitostí navštěvovat hodiny normálním způsobem. Když si studenti stěžovali, že profesori nepřišli a vyučování se nekonalo, policie obvykle přišla a studenty zbila. Jeden přítel Meissy byl zavražděn kvůli své činnosti ve studentském hnutí. “To je “normální” důsledek toho, že máte odlišné názory na určité otázky nebo jestliže jste politicky aktivní”. Kvůli těmto kritickým zkušenostem, složitým okolnostem a špatné infrastruktuře univerzity Dakar se Meissa rozhodl, že to není to správné místo pro něho a naplánoval odchod do ciziny. Jeho cílem byly Spojené státy, protože jeho angličtina byla po 7 letech výuky dobrá a kvůli blízkosti Gambie, kde měl přátele a pravidelně s nimi komunikoval v angličtině. Také se učil německy, ale jen jednou týdně, jako druhému cizímu jazyku. Napsal dvě žádosti o studium v zahraničí – jednu do Texasu/US a jednu do Brém/Německo. Dostal kladnou odpověď od obou, ale Texas by byl velmi drahý, více než 5000 dolarů měsíčně. Byla to soukromá univerzita a on si to nemohl dovolit. “Tak jsem si řekl, že si raději vyberu Brémy”.

Meissa přišel do Německa v r. 1994 jako žadatel o azyl. Ale teď má status stálého obyvatele. V Brémách navštěvoval jeden rok jazykový kurz němčiny, potom v létě složil centrální zkoušku v Goethově Institutu. V Brémách se studenti mohou zapsat jen v zimním semestru, takže musel do té doby čekat. Aby po tyto měsíce zabil čas, zažádal o práci pro

Velká rodina s přes-národními kontakty

Studium práv na univerzitě

“Tvrdost” politického systému

Studium v Německu

Žadatel o azyl

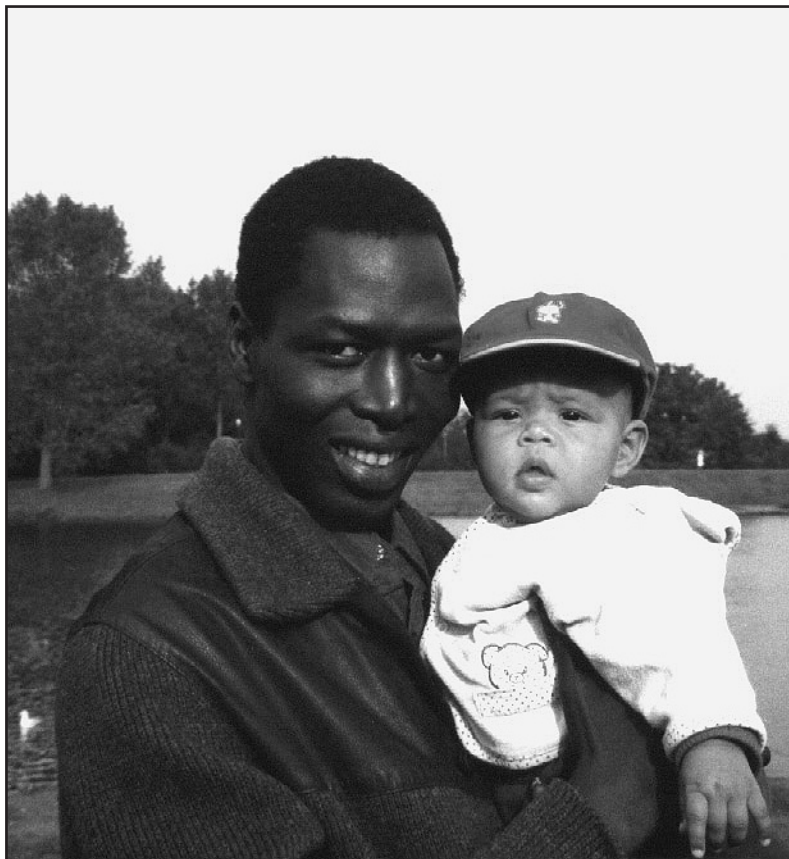
Studium
ekonomie

Problém
s profes-
orem

Meissa se
svou malou
dcerkou

studenty v továrně Mercedes v Brémách a dostal ji. Pracoval v Mercedesu asi tři měsíce.

Na univerzitě v Brémách začal Meissa studovat ekonomii. Ale brzo se dostal do potíží s některými profesory, kteří “nebyli příjemní k cizím studentům”. Neudělal dvakrát zkoušku a pak musel dělat ústní zkoušku. Jeden profesor, se kterým měl Meissa obzvláště problémy, mu řekl, že čínští a asijsí studenti by si vedli mnohem lépe než Afričané.

Meissa znal materiály z paměti a uměl odpovědět na každou otázku. Mluvil plynule a byl spokojen a byl si jistý, že zkoušku udělal. “Ale profesor nebyl spokojen s mým výkonem – možná nebyl spokojen s mou barvou, protože jsem černý”. Šel na studentské poradní centrum a vyprávěl jim o svých

problémech s profesorem, ale bez úspěchu, “protože profesor má vždycky pravdu a studenti mohou sotva něco říci”. Pak si pomyslel, proč bojovat o zkoušku? Bylo zde mnoho možností, mnoho jiných měst v Německu, kde by mohl studovat... Jiný profesor poradil Meissovi, aby přestoupil na “Hochschule Bremen”, na typ univerzity, která je více prakticky orientována, a to také udělal. Vstoupil na ekonomickou fakultu. Věci se pro Meissu obrátily k lepšímu. “Jsem spokojen”.

Nicméně zkušenost s oním profesorem na univerzitě byla pro Meissu klíčová. Nechtěl způsobit profesorovi problémy, ale chtěl, aby se s jinými cizími studenty zacházelo normálně. “Zkoušky jsou proto, aby se testovaly znalosti studentů, ne aby se porovnávaly jejich výsledky podle národností”. Jiný problém byl, že profesor nikdy neměl na Meissu čas. Nechtěl, aby za ním Meissa přišel do kanceláře diskutovat o otázkách. Několikrát se pokoušel jít za ním do kanceláře a mluvit s ním. “Nechtěl od samého začátku, abych pokračoval ve studiích. Nikdy na to nezapomenu, protože mi to zabralo spoustu času a bylo to velmi stresující”. Ale nyní je to za ním a Meissa chce pokračovat. “Jestliže jsou jedny dveře zavřeny, jsou zde tisíce jiných otevřených dveří. Tyto dveře jsou zavřeny, jděte dál a nemarněte čas!” Nyní je Meissa v závěru svých studií na “Hochschule Bremen”. Ještě musí jet do ciziny na praxi. V září pojede na několik měsíců do Senegalu a bude pracovat u GTZ, německé společnosti pro technickou spolupráci. Meissa a asistent na jeho fakultě vytvořili projekt, zaměřený na ekologické uvědomění a nakládání s odpady v Senegalu. Ti dva zamýšlejí realizovat projekt společně s partnery jako GTZ a rozhlasová stanice v Senegalu.

Když se ho ptáme, zda je spokojen se svou současnou životní situací v Německu, Meissa říká, že ano. Cítí se dobře. “Je to jako práce na poli – zasejete semena a čekáte, co vyroste. Mým cílem bylo získat diplom z ekonomie a nyní tohoto cíle dosáhnu. Ano, jsem šťasten”.

Meissa má v Německu mnoho kontaktů, zná mnoho příjemných lidí. Má práci v univerzitní knihovně u výdejní přepážky a pracuje zde rád. Jeho kolegové jsou přátelští a naučil se spoustu praktických věcí. Meissa se cítí v Německu integrován. Říká, že během prvního roku v Německu,

Změna školy

Klíčová zkušenost

Nedostatek komunikace ze strany pedagoga

Spokojen se životem

Jazyk a kultura

<p>“Černý Němec”</p>	<p>zatímco se učil němčinu, se také pokoušel porozumět Němcům, tomu, co mají a nemají rádi, co dělají a nedělají, zkoušel promyslet, co by bylo možné v Senegal, ale ne v Německu, atd. “ Tehdy jsem se pokusil napodobit dobré stránky Němců a nevšímát si těch špatných. Jsem integrován dobře. No, jsem napůl Němec. Černý Němec”. Meissa se směje. “Dobrá integrace podle mne znamená žít jako Němci, ale nechat stranou špatné stránky. Kdybych se tady necítil dobře, byl bych dávno pryč”. Říká, že dobře rozumí německému způsobu života a že ho má rád. “Nemám teď žádné problémy”.</p>
<p>Patří “ke dvěma kulturám”</p>	<p>Zároveň Meissa konstatuje, že je dost složité patřit zároveň ke dvěma kulturám. Pojímá to jako volbu – buď se integrovat a akceptovat německý způsob života nebo se vrátit domů. Nechává stranou věci, které se mu nelíbí v Německu a v Senegal. Něco převezměte, něco nechte tak. “Je složité být vždy uprostřed, protože senegalský způsob života není jen špatný. Musíte si vzít to nejlepší z obou kultur”. Meissa má stále mnoho kontaktů se svými bývalými přáteli ze Senegal. Jsou rozptýleni po celém světě, ale komunikují přes e-mail a telefon. To pro něho hodně znamená.</p>
<p>Integrační kurz</p>	<p>Meissa navštěvoval jistý druh kurzu integrace na Hochschule Bremen.”To bylo skvělé!” Kurz byl o interkulturních kompetencích. Bylo zde asi 15 lidí, nějací Němci a lidé z Turecka, Ruska, Senegal, atd. Každý mluvil o svých zkušenostech s jinou kulturou, o konfrontaci problémech a způsobech, jak je řešit. Insceovali také divadelní show o kulturních odlišnostech. Meissovi se kurz velmi líbil a má mnoho zajímavých zkušeností.</p>
<p>Potřeba více specifické konzultace</p>	<p>Co by si byl Meissa přál na začátku svého pobytu v Německu, je větší množství a více specifických konzultací. Konzultací o praktických věcech, více přímých a rychle dostupných konzultací. Byl by dal přednost tomu, dělat kurz jako “Interkulturní kompetence” dříve. “Byl bych rád měl konzultace o německé kultuře, o integraci, o možnostech zaměstnání – jak mohu najít v Německu práci, jak mohu financovat svá studia? Protože financování je velmi složitá záležitost”. Cizí studenti normálně nedostávají podporu (BařöG). “Takže jako cizí student potřebujete více času na ukončení studia, protože nedostáváte podporu a musíte si vydělávat peníze</p>
<p>Žádná podpora pro cizí studenty</p>	

na živobytí. Podle mne to také vyřazuje cizí studenty. Myslím, že když Němci chtějí, aby se cizí studenti integrovali, pak potřebují stejná práva.”

Meissa by byl rád, kdyby studenti měli více kontaktů s profesory. Ale říká, že je to často složité začít s nimi mluvit, dostat odpověď, atd. “A někdy to není možné vůbec. Jako cizinec někdy máte pocit, že nedostanete šanci. To není fér.”

Meissovy plány do budoucna jsou realizovat projekt, který vytvořili spolu s asistentem z jeho fakulty. To by znamenalo, že se vrátí do Senegalu. “Za předpokladu, že by má žena souhlasila, že půjde se mnou. Když ne, vrátím se zpět do Německa a pokusím se sehnat práci tady. Je zde vždy více možností. Jsem nezaujatý. Mohu žít dobře v Senegalu a mohu žít dobře zde. Neřekl bych, že přijmu všechno, ale přinejmenším se pokouším být tolerantní. Pokouším se porozumět, proč lidé dělají to a ono. A když něčemu nerozumím, zeptám se jiných lidí. Na světě je mnoho lidí ochotných pomoci. Jsou zde také jiní, samozřejmě...Něco hledáte, jedny dveře jsou zavřené. Tak udělám něco jiného. Hlavní dveře jsou zavřené, tisíce jiných jsou otevřené. Proto jsem vždy optimista, ať se stane cokoli.”

Dialog
s profesory

Plány do
budoucna

6. ŘECKO

IMIGRACE DO ZEMĚ

Poměr imigrantů v Řecku je asi 52% Albánců, přes 22% východoevropského a balkánského původu, asi 14% Asiátů a něco přes 12% jsou Arabové a Afričané.

65% cizinců jsou muži a 35% žen (výzkum zachoval podíl vzhledem k rase a zemi původu). Tento poměr se týká Albánců, ale je opačný u Východoevropanů a lidí balkánského původu, kde ženy převažují (asi 60%). U Asiátů, Arabů a Afričanů tvoří muži větší část (85-86%).

Téměř polovina imigrantů (44,2%) jsou ve věku mezi 25 a 34 lety. Někteří z nich mají už 35-44 let (27,6%), ale jsou zde velké rozdíly podle země původu. Mezi Albánci, přicházejícími do Řecka, jsou mladší lidé (18-24) a mnoho imigrantů středního věku (nad 45) jsme našli mezi Východoevropany a lidmi balkánského původu.

Asi 65% imigrantů žijí v Řecku se svými rodinami a 44% má děti, které zde bydlí s nimi. Albánci a Asiaté stojí na okraji, protože 81,5% Albánců jsou hlavami rodin a 70,3% Asiátů je svobodných.

Přibližně polovina imigrantů žije v naší zemi nejméně 6-10 let (Albánci v této kategorii převažují). U každého třetího je to méně než 3 roky a u každého šestého více než 10 (Arabové a Afričané jsou na vrcholu této kategorie).

IMIGRAČNÍ POLITIKA

Před r. 1990 Řecko nevidělo žádný důvod, proč měnit svůj Cizinecký zákon z r. 1929, který určoval podmínky, za kterých byli cizinci přijati na půdu Řecka. Nový Cizinecký zákon byl zaveden v r. 1991, po přílivu politických a ekonomických imigrantů a byl hned kritizován, že je proniknut xenofobií a ochránářskou politikou. Řecký stát nebyl připraven přijmout takový enormní příliv migrantů. Mimo to se Řecko nikdy s takovým jevem nesetkalo. V letech 1991-1998 zde nebyla žádná konkrétní migrační politika, protože země byla stále považována čistě

za “exportéra” populace. Speciální instituce jako poradenská centra pro právní, sociální a ekonomickou orientaci imigrantů téměř neexistovala.

Přijatá politika se zdá být ovlivněna severoevropským modelem, charakterizovaným striktní kontrolou a regulací zákony. Ale evropská politika může být zaváděna jen tehdy, když EU (a Řecko jako člen) je připravena ekonomicky nahradit práci imigrantů, nezbytnou pro řeckou ekonomiku. Budoucnost je nejistá (zločinnost, nezaměstnanost), ačkoli řečtí zákonodárci začali dělat některé důležité změny. Jak řekl řecký ombudsman, cílem budoucí politiky by mělo být zaměřit se nejen na “prostou toleranci jejich přítomnosti v zemi a jejich účasti na trhu práce, ale na sociální integraci, především těch, kdo si to přejí a kteří mají právní a stabilní vazby v rámci řecké společnosti” [Siadima 2001].

Status imigrantů závisí na různých faktorech. Jestliže jsou političtí imigranti, dostanou povolení k dočasnému pobytu v Řecku. Ovšem jsou také imigranti, kteří přicházejí do Řecka s dočasnými pracovními nebo turistickými vízy. Nicméně převážná většina imigrantů, kteří sídlí v Řecku, jsou zde tajně. V r. 1999 vláda odhaduje počet ilegálních imigrantů na 500 000-600 000, což je 12% pracovní síly.

ROZHOVOR 1: GIORGOS

Giorgos přišel z hlavního města Albánie – Tirany v r. 1997. Poslední dobou bydlí v Thessaloniki.

TEC: Říkáte, že se jmenujete Giorgos a jste ortodoxní křesťan. Je to vaše skutečné jméno nebo jste byl pokřtěn v Řecku a tudíž máte nové jméno a náboženství?

Giorgos: *Mé albánské jméno je Vangel. Když jsem přišel do Řecka, chtěl jsem být přijat řeckou společností a tak jsem se rozhodl stát se ortodoxním křesťanem a změnit své jméno. Ale nikdy nezapomenu své albánské jméno.*

TEC: Proč jste se rozhodl opustit svou zemi a přijít do Řecka jako imigrant?

Nové jméno
v Řecku

Ekonomický migrant	<p>Giorgos: <i>Bylo to velmi těžké rozhodnutí nejen pro mne, ale i pro tisíce mých krajanů, ale neměli jsme žádnou volbu. V Albánii je velká chudoba a nezaměstnanost a neměli jsme tam žádnou šanci na lepší život.</i></p> <p>TEC: <i>Když jste sem přišel, jak s vámi Řekové zacházeli?</i></p>
Od pomoci k nedůvěře	<p>Giorgos: <i>Ze začátku byli lidé přátelští a pomáhali nám mnoha způsoby (dávali nám šaty, oblečení, peníze). Později byli rezervovaní, vyhýbali se nám a někdy byli dokonce agresivní.</i></p> <p>TEC: <i>Můžete vysvětlit toto chování?</i></p>
Špatný dojem	<p>Giorgos: <i>Myslím, že se Řekové změnili, protože zároveň s námi, kteří jsme sem přišli pracovat a žít klidný a slušný život, zde byli také zločinci. Ti způsobili Albánii špatné jméno. Ale neprávem, protože ne všichni Albánci jsou zločinci.</i></p> <p>TEC: <i>Proč vás Řekové raději najímají jako nekvalifikované dělníky?</i></p>
Pracovní síla s menšími právy	<p>Giorgos: <i>Protože přijmeme jakoukoli práci, dokonce za velmi nízký plat a bez pojištění. Nemůžeme si dovolit vyjednávat o našich pracovních podmínkách. Snažíme se uživit. Řečtí dělníci se pokoušejí zlepšit své životy a tak požadují mnohem víc než my. Ale to pro řecké zaměstnavatele není dobré. Takže Řekové jsou nepřátelští.</i></p> <p>TEC: <i>Máte povolení k pobytu, tzv. “Zelenou kartu”?</i></p>
Konečně práce za legální mzdu	<p>Giorgos: <i>Dostal jsem zelenou kartu před třemi měsíci. Když jsem sem poprvé přišel, žádnou jsem neměl. Jakmile jsem ji dostal, informoval jsem svého zaměstnavatele a požádal jsem o povýšení a pojištění. Zanedlouho jsem byl propuštěn pod směšnou záminkou. Později mi jeden bývalý kolega řekl, že na mé místo byl přijat jiný imigrant a neměl zelenou kartu. Tento nový zaměstnanec stál mého bývalého zaměstnavatele méně. Teď pracuji u přepravní společnosti a také uklízím. Můj zaměstnavatel mi dává legální mzdu a jsem pojištěn.</i></p>

ROZHOVOR 2: SERGEJ

TEC: Kdy jste opustil svou zemi, Sergeji?

Sergej: *Neoficiálně jsem odjel z Ázerbajdžánu v r. 1994 spolu s prvními imigranty a právě před dvěma roky jsem dotáhl svou emigraci do konce, protože jsem přivedl svou rodinu oficiálně do Řecka.*

TEC: Co jste dělal v Ázerbajdžánu?

Sergej: *Studoval jsem literaturu a byl jsem zaměstnán jako učitel dějepisu na střední škole v mém městě Amayak.*

TEC: Jaká je nyní vaše profese, Sergeji?

Sergej: *Se svým povolením k pobytu pracuji v továrně na hnojiva. Je zřejmé, že tato práce neodpovídá mému studiu nebo praxi, ale musím něco dělat, abych uživil sebe a svou rodinu.*

TEC: Můžete jmenovat důvody, které vás přinutily opustit vaši zemi?

Sergej: *Bylo zde mnoho důvodů: nezaměstnanost, nedostatek demokracie, nízká životní úroveň, nevhodné podmínky, co se týče vzdělání. Všeobecně vzato jsme neměli co očekávat, naše budoucnost byla ponurá.*

TEC: Dáváte přednost životu v Řecku, a pokud ano, tak proč?

Sergej: *Život v Řecku není pro imigranta zpočátku žádný med. Ale přes všechny těžkosti dávám přednost životu v Řecku, protože když zde usilovně a poctivě pracujete, opravdu máte příležitost zlepšit svůj život. V naší zemi si uvědomujete, že je tam nedostatek demokracie, špatný systém péče o zdraví, o vzdělání, a obecně je životní úroveň v Řecku je mnohem vyšší než v Ázerbajdžánu.*

TEC: Musel jste se v Řecku potýkat s nějakým druhem sociálního rasismu?

Sergej: *Naneštěstí ano. Potýkal jsem se se sociálním rasismem v minulosti a potýkám se s ním stále. To mne velmi trápí, nejen kvůli mně, ale kvůli dětem. Někdy jsou mé děti jistými Řeky inzultovány, podle mého názoru neprávem.*

Studia
v mateřské
zemi

Nyní
manuálně
pracující

Potíže
v Azerbaj-
džánu

Příležitost
k lepšímu
životu

Sociální
rasismus

Ekonomické
vykořisťo-
vání

TEC: Co nejvíc postrádáte z Ázerbajdžánu, Sergeji?

Sergej: *Tady v Řecku se mi nelíbí nadměrné ekonomické vykořisťování, které jde na úkor nás, imigrantů. Přestože mám námitky proti diskriminaci, nedůvěra je do jisté míry ospravedlnitelná, protože zde jsou nějací zločinci a imigranti špatného charakteru. Ale je špatné házet všechny imigranty do jednoho pytle.*

Akceptován
v Řecku

TEC: Stýská se vám po vaší zemi, Sergeji? Sníte někdy o tom, že se tam vrátíte?

Sergej: *Všichni emigranti se občas cítí opuštěni. Ale neplánuji návrat do Ázerbajdžánu, protože já a moje rodina jsme byli v Řecku přijati a jsme nyní součástí řecké společnosti.*

TEC: Ještě poslední otázka, vadilo by vám, kdybych se zeptal, kolik vám je?

Sergej: *Vůbec ne. Je mi 45. mám dvě děti, dceru Larsu a syna jménem Ahmet Kourt. Dceři je 13 a synovi 18.*

PŘÍBĚH 3: JURIJ

V Gruzii má jiné jméno a příjmení. V Gruzii bylo všechno jiné, podnebí, čas, místa, přátelé, domy, na chodnicích byly umístěny destičky s názvem cesty.

Jeho rodina
je součástí
řecké
společnosti

Jurij (jak mu říkali v Gruzii) se narodil v bývalém Sovětském svazu v Gruzii 26. března 1975. Teď je mu 26 a pracuje jako tesař. V r. 1984 se jeho rodiče rozhodli opustit SSSR, protože byli utiskováni státem, a tak přišli do Řecka. Jeho rodiče byli Řekové, takže Jurij dostal řecké občanství během dvou let. Teď se jmenuje Giorgos a bydlí v Kordelio v Thessaloniki. Pracuje mimo Thessaloniki na cestě do Drama.

Řečí rodiče

Na otázku “co ze své země nejvíce postrádáte?” odpověděl: svou první lásku, romantická místa, kam jsme chodili, a své přátele. Vůbec se nezmiňuje o svých příbuzných, protože jeho rodina s nimi měla problémy. “Gruzie”, říká, “byla velmi krásná země. Postrádám úzké aleje, park

Stesk po
domově

s malou kolonádou...”

A co teď? Teď má svůj vlastní dům, má práci a hledá dívku, kterou by si vzal. Vypadá dobře, ale jeho přízvuk je stále nezvyklý. Pokaždé, když se seznámí s dívkou, má tytéž problémy: když si ona uvědomí, že je z Ruska (Gruzie), opustí ho. Dodal : *“Problém není řecký stát, ale řecké dívky”*.

Když jde na kávu, obvykle jde s ruskými přáteli. Nemá mnoho řeckých přátel, protože lidé jsou nedůvěřiví.

Jurij odmítl mluvit dál. Jediná věc, kterou řekl, byla *“kdybych se tak mohl vrátit do své země...”*

Plány do
budoučna

Stále se zde
necítí doma

7. LITVA

IMIGRACE DO ZEMĚ

Litva je malá země. Žije zde o něco méně než 3,5 milionu lidí. Podle sčítání lidu v r. 2001 bylo 99% lidí žijících v Litvě litevští občané. Mezi nimi je 115 etnických skupin: 83,5% - Litevci, 6,7% Poláci, 6,3% Rusové a 3,5% jiných národností.

Lidé z etnických menšin mají právo rozvíjet svou vlastní kulturu. Ruské, polské, židovské, tatarské, německé, běloruské a řecké etnické skupiny mají své vlastní pravidelně vycházející noviny. Jsou zde také rozhlasové a televizní pořady, produkované národnostními menšinami. Litevská vláda podporuje účast národnostních menšin na politickém životě země. Jsou zde politické strany a společenské organizace utvořené skupinami národnostních menšin. Nyní je zde 225 různých organizací národnostních menšin: ruské, polské (největší národnostní menšina), lotyšské, židovské, gruzínské, rumunské, německé, tatarské a jiných.

Imigrace do Litvy, tak jako do jiných evropských zemí, má své historické kořeny a je ovlivněna tím, co děje ve světě.

Litevský Imigrační zákon, který vstoupil v platnost v r.1992, definuje pravidla příchodu do země a pobytu zde. Podle tohoto zákona se povolení k pobytu v zemi uděluje zejména ze tří důvodů:

- Připojení k rodině
- Obchodní migrace
- Repatriace etnických Litevců do rodné země.

Lidé, přijíždějící do Litvy, mohou získat občanství pomocí naturalizace – musejí žít v Litvě 10 let, složit zkoušky z litevského jazyka a principů ústavy, mít legální příjem a zřici se předchozího občanství. Litevská republika poskytuje azyl uprchlíkům. Poskytnutí azylu v Litvě znamená vydání povolení k (trvalému nebo dočasnému) pobytu v Litvě a poskytnutí sociální pomoci cizinci, který dostal azyl. Žadatelé o azyl mohou dostat status uprchlíka nebo jim může být vydáno dočasné povolení k pobytu v Litevské republice z humanitárních důvodů (kvůli ozbrojenému konfliktu, přírodní pohromě ve vlasti nebo z jiných důvodů). Toto povolení se vydává na dobu jednoho roku, ale když se podmínky v jejich zemi nezmění, povolení k pobytu může být prodlouženo. Cizinec se statutem

uprchlíka nebo s dočasným povolením k pobytu v Litevské republice je zahrnut do sociální integrace podle nařízení ustaveného litevskými zákony.

Jestliže někdo hledá azyl, ale přijel do Litvy ilegálně, musí okamžitě podat žádost, aby mu byl udělen status uprchlíka. Po podání žádosti následuje pohovor s autorizovanými úředníky, aby se rozhodlo, jestli má být udělen status uprchlíka. Právní a zdravotnická pomoc, stejně jako tlumočnick, jsou zdarma.

Jestliže je cizinci dovoleno zůstat v Litvě, ale nemá dostatek finančních prostředků, aby zde bydlel, je ubytován v Cizineckém registračním centru v Pabrade (město v Litvě).

Podle statistických údajů z Litevského migračního oddělení bylo v letech 1997-2002 1818 žadatelů o azyl. Z toho bylo 70% Rusů, 22% Afgánců, 2% Indů, 2% ze Srí Lanky a 4% jiných národností (Bělorusové, Pákistánci, Íránci, Moldavané, Tádžikistánci, Ukrajinci).

Demografické rozdělení žadatelů o azyl (podle údajů z r. 2001): muži – 45%, ženy – 22%, nezaopatřené děti – 24%, děti oddělené od rodin – 9%.

IMIGRAČNÍ POLITIKA

Oddělení Evidence a řízení sociálních záležitostí na Ministerstvu práce a sociálních věcí má dva hlavní programy na podporu nejvíce ohrožených skupin imigrantů:

- Program pro návrat zajatců, deportovaných a jejich rodinných příslušníků do Litvy na roky 2002-2007,
- Program sociální integrace pro cizince, kterým byl poskytnut azyl.

Druhý program klade důraz na individuální přístup při pomoci lidem se sociální integraci. Zúčastněný cizinec musí podepsat sociálně integrační dohodu, která specifikuje, jakou pomoc obec nebo NGO (nevládní organizace) poskytne a také určuje práva a povinnosti cizince. Učení se litevštině je první povinností během prvních měsíců integrace, protože je nutné zvládnout jazyk, aby našli práci nebo mohli navštěvovat profesní výukové kurzy.

Zajatci, deportovaní a jejich rodinní příslušníci, vracející se

	<p>do Litvy, také mohou navštěvovat bezplatné kurzy litevštiny, které jsou pořádány v Litevském jazykovém centru po dospělé. Sociální pomoc většinou znamená seznámení se s vládními a veřejnými organizacemi a pomoc se sociální integrací.</p>
	<p>Úspěšná integrace většinou závisí na individuální aktivitě a osobních dovednostech přistěhovalců.</p>
	<p>PŘÍBĚH 1: LEONID A LARISSA</p>
<p>Repatriace</p>	<p>Tato rodina bydlela ve svém vlastním bytě ve Vilniusu asi rok. Oba jsou důchodci. Jejich dcera Elena stále žije se svým manželem v ubytovně pro deportované a jejich rodiny. Má práci, ale teď hledá lepší. Její manžel také pracuje.</p>
<p>Rehabilitace po persekuci</p>	<p>Rodina přišla do Litvy téměř před třemi roky a snila o tom, že ji přijme rodná země Leonida, který byl vyhnán na Sibiř se svou matkou a sestrou, když mu bylo 11 let. Nikdo neví, co se stalo jeho otci, ale Leonid s matkou a sestrou se stěhovali nejprve do Tomska a pak do Igarky, jednoho přístavu v severním Rusku. Byl rok 1951. Pracovali tam do r. 1959, kdy byli rehabilitováni.</p>
<p>Vzdělaná rodina</p>	<p>Leonid bydlel v Rusku téměř 50 let. Po rehabilitaci ho Sovětská armáda vzala na Dálný východ, na tři a půl roku k námořní pěchotě. Tato zkušenost ho spojila s námořnictvem na dlouhou dobu. Pracoval a studoval mechaniku. Jeho pracovní povinnosti ho zavedly na různá místa: Bajkal, Blagověščinsk, Tomsk, Novosibirsk a dokonce za severní polární kruh. Když mu bylo 28 let, oženil se s Larissou. Mají dvě dcery. Larissa vyrůstala na březích Bajkalu. Skončila vysokou školu a celý život pracovala jako úřednice pro prevenci nehod. Jejich dcery také studovaly na univerzitě.</p>
<p>Dobrý postoj Rusů</p>	<p>Larissa popisuje své dětství jako velmi radostné období. Její matka byla učitelka a otec důstojník Sovětské armády. Rodina měla vše, co potřebovala, navštěvovalo je hodně lidí. Všichni byli jedna velká, přátelská rodina.</p>
	<p>Zeptal jsem se Leonida na postoj Rusů k němu jako k cizinci a on odpověděl, že postoj dospělých byl velmi hezký. Pochopili, že</p>

se Leonidova rodina dostala do nesnáží. V dětství ho si ho chlapci ze sousedství dobírali, ale to už bylo tak dávno...

Protože Leonid a Larissa pracovali, mohli jet na prázdniny do zahraničí. Navštívili Bulharsko, Turecko a byli několikrát v Litvě. Teď se

Leonid a
Larissa

rozhodli zůstat zde navždy. Larissa byla vždy s manželem, jejich dcery se pokoušely být blízko svých rodičů, ale kdo ví, jaká část Larissina srdce je stále v Rusku s dědictvím jejího zdejšího života...

Zvláště v této době, kdy musela čelit nepříjemným událostem tady v Litvě: nemoci svého manžela, konfliktům s narkomany v sousedství.

Leonid je nemocen a musel jít na operaci mozku. Ministerstvo práce a sociálních věcí jeho rodinu podpořilo a poradilo jim, jak najít instituci, která poskytla vhodnou léčbu.

Leonid žertuje, že tato nehoda možná odválá všechny jeho znalosti litevštiny, nicméně nikdy nezapomněl litevštinu úplně. Jeho rodinní příslušníci měli s jazykem více obtíží. Ale všichni ukončili kurzy litevštiny.

Potíže se
sousedy

Pomoc
ministerstva

Jazykový
problém a
kurzy

PŘÍBĚH 2: BIN, CHUEN A CHUA

Příjezd v r.
1988

Přišli do Litvy z Vietnamu. Nejprve se budeme zabývat Binem. V r. 1988 pracoval jako stavitel lodí v Klaipeda, v litevském přístavu. Přišel zde legálně, protože mezi bývalým Sovětským svazem a Vietnamskou republikou existovala dohoda o výměně pracovníků. Jeho žena Chuen pracovala ve Smolensku (Rusko) v rámci stejné smlouvy. Mohl ji dokonce navštívit a pak se vrátit do Litvy. Jejich syn Chua se narodil ve Smolensku. V r. 1992 byla v mnoha továrnách krize, protože normální ekonomické vztahy zkrachovaly. Oni pracovali, ale nějakou dobu nedostávali plat.

Obchod na
tržišti

Bin se rozhodl začít prodávat oblečení na tržišti. Byl úspěšný a pozval svou ženu a syna, aby přijeli za ním. Teď mají svůj vlastní obchod, což jim dovoluje žít nezávisle. Jazyk? Mluví vietnamsky a ruský. Jejich syn chodí do ruské školy a zároveň s ostatními se učí litevsky. Udržují spojení se svými příbuznými ve Vietnamu a navštívili je.

Přátelství

Mají také přátele v Litvě, hlavně lidi z Vietnamu, kteří přišli do Litvy pracovat a zůstali zde. Ukázali mi mnoho fotek z oslav Nového roku, které jsou ve Vietnamu v jinou dobu. Oslavovali to v Litvě stejným způsobem, jako byli zvyklí ve Vietnamu.

Školní
docházka

Škola je další místo, kde se Chua může setkávat se svými přáteli Ngo Ti a Rose z jiné vietnamské rodiny. Ve škole mají šanci více se začlenit do veřejného života.

PŘÍBĚH 3: TUMISA

Tragédie
jejího
manžela

Tumisa přišla do Litvy z Čechy před třemi roky. Bylo jí čtyřicet a měla s sebou své dvě děti, osmi a devítileté. Za nějakou dobu zjistila, že její manžel byl zastřelen. Její vlastní dům a dům její matky shořel. Nemá dokonce ani fotku.

Pocity
uprchlíka

Tumisa se pokouší vysvětlit, že jet do ciziny, abychom se naučili něco o cizí zemi, je něco úplně jiného než utíkat před válkou. Tito lidé se příliš nezajímali o politiku. Byli ochotni přizpůsobit se jakýmkoli podmínkám, ale válka to znemožnila...

Bylo velmi složité opustit všechno ve čtyřiceti. Byla ekonomka.

Absolvovala univerzitu v období Sovětského svazu. Bylo těžké opustit své přátele a příbuzné ...svého manžela. Přizpůsobit se je pro přistěhovalce nejtěžší a nejdůležitější. Říká, že ačkoli vidíte slunné počasí, usměvavé tváře, krásu města, stále se cítíte velmi odlišně, jako cizinec. Je tak těžké zapomenout na zkušenosti z války, změnit své vnitřní rozpoložení. “Každou noc jsem doma, tam, a každý den zde”, říká.

Litva je krásná země, ale má také vážné sociální problémy. Proto někteří imigranti chtějí jít dále do Skandinávie. Sociální problémy Litevců ztěžují komunikaci, např. je docela složité najít práci. Když to nově příchozí uprchlíci slyší, někdy si myslí, že je to další způsob, jak je diskriminovat a učinit z nich cizince.

Obyčejně jsou lidé, které potkávají v sousedství, velmi citliví. Stále se ptají, jak mohou uprchlíkům pomoci. “Úředník, který vás má na starosti, je někdy váš první problém. Teď si myslím, že být tím úředníkem, nemohla bych jednoduše a jasně těmto lidem, kteří jsou poněkud ztraceni, vysvětlit předpisy. Potřebují konkrétní pomoc a empatii. Teď vím, že to trvá rok, než začnete rozumět zdejšímu způsobu života.”

Tumisa říká, že Čečenci jsou velmi emocionální a někdy se zdají příliš hluční, nároční, dokonce agresivní. Tisk k tomuto obrazu také přispívá. Jednou zde byla bitka mezi mladými Čečenci a Litevci. Bylo to podáno jako národnostní, ne osobní konflikt. To činí život jiných

Ekonomické univerzitní vzdělání

Válka v její mysli

Tumisa se svou rodinou a přáteli

Sociální problémy Litvy

Porozumění kultuře je dlouhodobý proces

Obraz Čečenců

Rozdílné zvyky	<p>Čečenců složitější, protože u společnosti se vyvíjí negativní postoj. Ano, Čečenci jsou v mnoha věcech odlišní, protože jsou hluboce ovlivněni tradicemi. Například musíte pomoci jinému Čečenci. Možná moc neznáte člověka, kterého se chystáte navštívit, ale nemusíte to ohlašovat předem, připravovat to. Prostě přijdete. Nemůžete říci nic, co by protičečilo starší osobě. Musíte se postavit a zůstat stát, dokud se host neposadí. Soused Tumisa se pokoušel nakrmit její dceru během Ramadanu, atd.</p>
V “období destrukce”	<p>Zkušenosti z každodenního života jsou také odlišné. V Čečensku byly školy pro děti doma, kde je učitelé učili číst a počítat. Pra rodiče bylo složité dívat se na ně a vidět, že čas ubíhá a ony nepokračují tak, jak by měly...Anarchie během Dudajevovy vlády... Nikdy jste nedostal zapláceno, ale také jste nikdy nemusel za nic platit...dlouhé období destrukce...</p>
Vládní podpora je pryč	<p>Jeden rok ubíhá rychle. Během té doby si můžete spočítat, jak vyjít s Litevci, co dělat, jak si organizovat život, ale období vládní podpory je už pryč a někdy se cítíte opět ztraceni. Sousedé pomáhají hledat dočasné zaměstnání. Tumisa se pokusila začít s vlastním obchodem – s malou farmou – pomocí svého úředníka, který zdarma nabídl svůj vlastní majetek na vesnici. Dostali malou podporu, ale to bylo jen na rok.</p>
Koordinátorka integrace	<p>Teď je Tumisa koordinátorem svépomocné skupiny pro imigrantky. Myslí si, že tento projekt zaplní mezeru v integračních programech, protože poskytuje příležitost, aby imigranti sami objevili, co potřebují a očekávají, aby pomohl porozumět těmto zcela novým podmínkám, organizoval některé přípravné kurzy jako angličtinu, počítačové dovednosti, šití, atd. Ženy mohou pozvat úředníky, se kterými se chtějí setkat a mluvit s nimi, a mohou je požádat o vysvětlení. Tento projekt byl iniciován EU a nyní se implementuje v kandidátských státech. Je zahrnuta také organizace Litevského červeného kříže. Tumisa je velmi hrdá na to, že se aktivně podílí na tak důležité organizaci a tak lidské a důležité aktivitě.</p>
Potíže po opuštění tábora	<p>Pro uprchlíky je to velmi složité, když opustí uprchlický tábor a začnou žít po svém, zvláště pro ženy. V tábore to vypadalo jako rodina uprchlíků – lidé se společnými zkušenostmi společně před televizorem nebo v kuchyni, organizovali párty, měli příležitost mluvit. Když začnete žít po svém, je to úspěch, ale stále potřebujete podporu lidí a porozumění a rady těch, kdo mají podobné zkušenosti.</p>

8. ŠPANĚLSKO

IMIGRACE DO ZEMĚ

Historie Španělska zahrnuje historii aktivních imigrantů, i když teď počet španělských emigrantů přesahuje celkový počet imigrantů, přijatých do Španělska. Velký počet Španělů opustil své domovy, aby hledal lepší život v jiných zemích. Během 19. a 20. století nastal několikrát exodus do různých zemí Latinské Ameriky a Evropy, hlavně do Belgie, Francie, Německa a Velké Británie. Jeden z těch, kdy tisíce dělníků odešlo do Francie pracovat při sklizni vína, dnes stále pokračuje. Jiný exodus nastal koncem 19. století a byl veden více než 150 000 emigranty z Andalusie a Levantu. Jejich cílem byly země Maghrebu. Teď se vlastně stejnou cestou vracejí tucty obyvatel Maghrebu a subsaharských obyvatel.

Španělská občanská válka a diktatura vyhnala tři miliony lidí ze Španělska. Ti mířili do Evropy a Latinské Ameriky. Argentina, Francie a Německo teď stále poskytují útočiště velkým komunitám Španělů, kteří emigrovali v padesátých a šedesátých letech.

Od r. 1960 pohyb migrujících a proces industrializace značně transformovaly zeměpis člověka ve Španělsku. Venkovské oblasti se vysídlily ve prospěch městských, to je jev, který trval do 90. let.

Ale od 80. let se tento jev změnil a Španělsko se stalo příjemcem imigrantů, což vyústilo v některé sociální a demografické změny. Přijetí Španělska do EU a následná Schengenská dohoda (1994), která zaručila svobodu pohybu lidí v rámci EU, usnadnila mnoha lidem z evropského kontinentu vstup.

Tak jako se to stalo v Evropě, migrační vzorec ve Španělsku se změnil ze statutu emigrant na status imigrant díky sociálně ekonomickým problémům v zemích původu migrantů. Zvláště ve Španělsku se příliv imigrantů usnadnil díky geografické blízkosti (Maroko a subsaharské země) a díky kulturní a lingvistické blízkosti (Latinská Amerika). Je to také díky požadavku na pracovní síly v zemědělském sektoru, stavebním průmyslu a sektoru služeb.

Imigranti tvoří 1,5% celkového počtu obyvatel Španělska.

54,5% je z EU. Imigrace se ve Španělsku stala důležitou v polovině 80. let. Vláda se zajímá o sociální integraci imigrantů, a proto investuje do příslušné kampaně. Španělé podpořili pozitivní postoj k imigrantům. Imigranti – dělníci nahrazují Španěly v zaměstnáních s nízkým statutem, a proto jsou vítáni a podporováni. V prosinci 1997 bylo zaznamenáno 150 000 ilegálních imigrantů, žijících ve Španělsku. Byl zaznamenán nárůst imigrantek – 44,8% imigrantů ve Španělsku jsou ženy. Byl zde také nárůst imigrantů z třetího světa, z Maroka, Číny, Peru, Dominikánské republiky, Argentiny a Filipín.

IMIGRAČNÍ POLITIKA

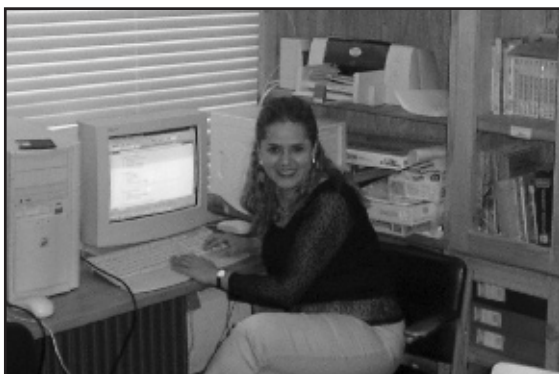
Ustavení Základního zákona v r. 1985 znamenalo první imigrační politiku ve Španělsku a nazývá se také Cizinecký zákon. Španělsko vydalo tento zákon 6 měsíců před vstupem do EHS. Zákon určuje postup pro cizince, když chtějí vstoupit, usadit se a pracovat. Imigranti musejí mít smlouvu o zaměstnání nebo pracovní povolení na určitou dobu, aby mohli pracovat legálně. Než imigranti dostanou pracovní povolení, úřady zváží místní pracovní situaci a míru nezaměstnanosti španělských pracujících v dané oblasti. Když zaměstnavatel zruší pracovní smlouvu nebo vyprší povolení, imigrant se opět stává ilegálním obyvatelem. Pak se opět obává vyhoštění.

Vláda vytvořila od r. 1985 tři nové iniciativy, aby pomohla ilegálním imigrantům překonat jejich ilegální status. Avšak žádná z nich neuspěla kvůli potížím s obnovením jejich pracovního povolení a povolení k pobytu. V r. 1996 byla přijata nová příloha Cizineckého zákona, která se týká imigrantů, žijících ve Španělsku legálně šest let nebo déle. Nyní mohou získat trvalé pracovní povolení. Aby pracoval legálně, cizinec musí získat krátkodobé pracovní povolení a potřebují, aby jim na ně byla nabídnuta práce. Při posuzování žádostí o pracovní povolení úřady také berou v úvahu míru nezaměstnanosti mezi španělskými pracujícími v navrhovaném povolání a v dotyčné geografické oblasti. Dočasná povaha pracovního povolení znamená, že imigranti jsou silně závislí na svém zaměstnavateli, protože neobnovení pracovní smlouvy znamená ztrátu

legálního statutu a nebezpečí vypovězení ze země.

PŘÍBĚH 1: SOL

Sol Onijudios V.T. má 38 let a je z Ekvádoru. Dělá řidičský průkaz v Centru pro dospělé Penafiel. Chodí do třídy cizími a španělskými studenty, a i když nemá problémy s jazykem, má problémy se specifickou terminologií pravidel silničního provozu.

Jmenuji se Sol Onijudios V.T. a je mi 38 let. Jsem vdaná a mám 3 děti ve věku 10, 11 a 18 let. Bydlím v Penafiel (Španělsko) s manželem a dvěma malými dětmi v pronajatém bytě. Nyní se pokouším, aby se můj nejstarší syn dostal do Španělska a žil zde se mnou.

Přijela jsem do Španělska náhodou. V r. 2000 jsem emigrovala do Itálie, ale zůstala jsem jen měsíc, protože jsem nebyla schopna přizpůsobit se zvykům a jazyku. Pak, 15 dnů po mém návratu do Ekvádoru, mě sestra pozvala do Španělska, kde bydlela, a přesvědčila mne, abych tam přijela. Přijela jsem s další sestrou a první místo, kam jsme přijely, byla Palencia.

Našla jsem práci jako kadeřnice, ale jen nakrátko, protože mé imigrační doklady nebyly hotovy (trvalo mi více než rok, než jsem dostala doklady). Potom jsem našla práci jako správce domu ve Valladolid a tak na konci

Sol
v Centru
pro dospělé
v Penafielu

Rodina
ještě není
zcela
sjednocená

Povolení
k pobytu

Dokumenty
nejsou ve
Španělsku
uznány

Dobré
vztahy

roku 2000 jsem mohla přivést rodinu s sebou. Poté, co jsem pracovala v několika domech ve Valladolid, jsem našla místo v restauraci v Penafiel, kde stále pracuji a bydlím.

Pro tuto dobu až do roku 2004 mám povolení k pobytu, které může být prodlouženo, ale rozhodla jsem se požádat o španělské občanství podle dohody mezi Ekvádorem a Španělskem, která říká, že kdokoli, kdo žil ve Španělsku déle než dva roky, může mít dvojí občanství.

Ačkoli má akademická kvalifikace je v mé zemi na slušné úrovni, není platná zde ve Španělsku, a totéž platí o mém řidičském průkazu. To je důvod, proč jsem se zapsala do kurzu Dopravního vzdělávání v Centru pro dospělé v Penafiel. Ale očekávám, že bude nakonec uzavřena dohoda mezi Španělskem a Ekvádorem a tudíž můj řidičský průkaz bude ve Španělsku legálně uznán.

Měla jsem velké štěstí, co se týče vztahů s jinými lidmi, protože jsem vůči sobě nikdy necítila žádné předsudky. Vycházím dobře se svými sousedy a s vesničany a dosud jsem se nemusela vyrovnávat se žádnými vážnějšími problémy v každodenním životě.

PŘÍBĚH 2: ABDELMAJIN

Abdelmajin B. je třiatřicetiletý muž z Maroka. Navštěvuje školu v Centru pro dospělé v Penafiel, aby se připravil na řidičské zkoušky. Navštěvuje hodiny spolu se španělskými a cizími studenty a učí se teorii dopravní výchovy. Protože nejobtížnější otázkou pro tento typ studenta je jazyk, velmi klademe důraz na tento aspekt, nejen na terminologii dopravní výchovy, ale také na španělštinu celkově, spolu se základním konceptem psaní a porozumění.

Abdelmajinova úroveň španělštiny není ještě příliš dobrá, a proto odpovídá na naše otázky velmi jednoduše.

Jmenuji se Abdelmajin B. a narodil jsem se v Maroku. Jsem ženatý, moje žena je také z Maroka a emigrovala se mnou do Španělska.

Ještě neumí
dobře
španělsky

Životní podmínky v mé zemi mě přinutily k emigraci do Španělska – první útočiště pro Marokánce. Mnoho mých spolucestujících si vybralo pro emigraci jinou evropskou zemi, ale já jsem raději zůstal ve Španělsku.

Přijel jsem do Španělska v r. 1997 a mým prvním domovem na několik let byl Cáceres (Extremadura). Potom jsem se přestěhoval se svou rodinou do města Penafiel (Valladolid). Žiji zde v pronajatém bytě. Všichni mi sousedé jsou Španělé, ale nemám s nimi žádné problémy. Nejsme si blízcí, ale vycházíme spolu dobře, ačkoli zpočátku měli k mé přítomnosti trochu nedůvěru.

Ted' hledám práci v Penafiel, pokud možno podle pracovní smlouvy (moje žena podle jedné pracuje), ale dosud jsem neměl štěstí. Příležitostně mi nabízejí dočasné zaměstnání se smlouvou nebo bez ní a pokud mohu, vždycky to vezmu, protože nechci trávit dny neneděláním.

Přihlásil jsem se do programu vzdělávání pro dospělé, abych získal řidičský průkaz. Mám řidičský průkaz ze své země, ale ve Španělsku mi není k ničemu, protože není žádná dohoda, co se toho týče. Musím se účastnit kurzu, přestože slovník a syntax dopravních předpisů jsou pro mne těžko pochopitelné. Přestože žiji značnou dobu ve Španělsku, mám stále problémy s jazykem. Jsem rozhodnut zůstat ve Španělsku navždy, protože já a moje žena jsme zde velmi šťastni. Pokud možno bych rád zůstal v Penafiel, ale pokud by zde nebyla žádná práce, nevdalo by mi přestěhovat se někam jinam.

PŘÍBĚH 3: ISABEL

Isabel B.B. je pětáctiletá rómská žena, která navštěvuje školu v Centru pro dospělé v Penafiel se skupinou jiných rómských žen.

Tradiční země marocké emigrace

Abdelmajin v Centru pro dospělé v Penafiel

Uchazeč o zaměstnání

Nový řidičský průkaz

Jazykový problém

Vzdělávání dospělých

Ve skupině jsou dva stupně: stupeň 1 -gramotnost a stupeň II – znalost a upevnění technik, jejíž částí je Isabel. V období 2002-03 její skupina zahrnovala 12 studentů ve věku mezi 18 a 40 lety. Tyto ženy jsou v kurzu proto, aby dostaly rodinné přídatky, a proto mnohé z nich přivedly své malé děti do školy, takže musí být najata osoba na hlídání dětí.

Jmenuji se Isabel B.B. a jsem rómská žena. Jsem vdaná a mám dvě děti, sedmnáctiletého chlapce a jedenáctiletou dceru.

Jsem španělské národnosti a cikánka. Žiji se svým manželem a dětmi v Penafiel. Vždycky jsem tu žila, stejně jako moje rodina. Velká většina lidí, žijících v mém okolí, jsou cikáni a já s nimi dobře vycházím. Vdala jsem se velmi mladá, což je typické mezi Rómy, a jak jsem se dříve zmínila, mám dvě děti. To starší je sedmnáctiletý chlapec, který teď pracuje, a mladší je jedenáctiletá dívka, která ještě chodí do školy. Má úroveň vzdělání v této době odpovídá osmé třídě. Dosáhla jsem této úrovně před několika lety v Centru pro dospělé v Penafiel, protože jsem ve svém životě příliš brzy opustila školu, abych našla práci. Chodím do školy v centru pro dospělé, abych si rozšířila své základní znalosti. V mé skupině jsou samé cikánky.

Rómská
komunita

Základní
vzdělání

Isabel ve
škole

Manuální
práce
v dětství
místo školy

Jak už jsem řekla, pracuji od doby, kdy jsem byla malé děvče, a teď pracuji na dobytčí farmě a dělám domácí práce.

Vycházím v naší čtvrti dobře s payos (s těmi, kdo nejsou cikáni) a s některými se dokonce přátelím. Nikdy jsem s nimi neměla problémy. Od té doby, co jsem pracovala v domech některých payos, vztahy se zlepšily.

Nejšíma jsem si žádného negativního chování ze strany payos vůči mým cikánským spoluobčanům, ačkoli věřím, že payos neberou zřetel na naše tradice. Co se týče vztahů, nic se za ty roky nezměnilo. Stále platí, že se musím přizpůsobit jejich tradicím, abych mohla být považována za jednu z nich.

Přeji si rovnost pro všechny a věřím, že toho může být dosaženo, protože ostatní cikáni se také přizpůsobují kultuře payos. Tato změna nám přináší výhody, jako je růst našich znalostí. Na druhou stranu pohrdáme mnoha našimi zvyky. Také nemám ráda pravidla payos, jak jsou nyní určeny. Věřím, že vzdělání je cesta k rovnosti, proto se učím počítačovým dovednostem, počítání, psaní...Protože jsem musela pracovat, když jsem byla malá, a nemohla jsem chodit do školy, musím dohonit ztracený čas.

Jak jsem řekla, vycházím dobře s payos, a dokonce pracuji společně s nimi, abych zlepšila vztahy mezi payos a cikány.

Malý respekt k rómským tradicím

Hrozba “ztráty kultury”

Poznámka: Španělští kolegové zařadili příběh paní Isabel na základě podobnosti obtížné výchozí pozice imigrantů a některých rómských spoluobčanů při cestě životem.

9. ŠVÉDSKO

IMIGRACE DO ZEMĚ

Švédsko přijímá tři druhy imigrantů: uprchlíky, příbuzné imigrantů a pracovní imigranty. Za záležitosti migrantů je zodpovědná Národní migrační agentura .

Země původu nejsou stejné, jako bývaly. Teď přicházejí uprchlíci a příbuzní imigrantů ze zemí, jako je Kurdistan, Írák, Somálsko a bývalý Sovětský svaz. Jsou zastoupeni lidé každého věku a je mezi nimi mnoho rodin. Je to směs negramotných a lidí s různým stupněm vzdělání a imigranti tvoří velmi různorodou skupinu. Zvláštní úsilí a zdroje byly věnovány integraci romských skupin z východní Evropy.

Imigrace do Švédska je řízena zákony a nařízeními, ale to, jak se uplatňují, se liší v městských a venkovských oblastech. Různá správní oddělení a obce spolupracují na přijetí uprchlíků. Ti, kteří imigrovali, aby byli sjednoceni se svými rodinami, už mají povolení k pobytu, když přijíždějí do Švédska, a ti, kdo imigrují, aby získali práci, mají pracovní povolení.

Lidi, kteří hledají azyl, zahrnuje zvláštní zákon pole Ženevské konvence. To znamená, že každý, kdo přichází do Švédska, má nárok na ubytování, stravu, oblečení a jiné potřeby. To vše je pokryto denní dávkou. Žadatelé o azyl mají navíc nárok na mateřské a dětské příspěvky, první pomoc a zubní péči a děti mají právo chodit do školy.

IMIGRAČNÍ POLITIKA

V r. 2002 žádalo o azyl ve Švédsku 33016 lidí. Když do Švédska přijde uprchlík a žádá o azyl, může požádat, aby zůstal buď s příbuzným nebo přítelem, který už žije v zemi. Uprchlíci bez jakýchkoli konexí jsou posláni do uprchlického tábora. Ty jsou umístěny po celé zemi, většinou v normálních obytných budovách v normálních obytných oblastech.

Žádosti žadatelů o azyl jsou zpracovány právníky a vládními

zaměstnanci. Jednotliví žadatelé o azyl jsou pak informováni buďto o tom, že povolení k pobytu bylo uděleno, nebo že žádost byla zamítnuta. Ti, kdo mají být vypovězeni ze země, se mohou proti rozhodnutí odvolat a mají nárok na právní pomoc bez dalších výloh. Zatímco čekají na rozhodnutí, mohou se účastnit různých aktivit jako kurzů švédštiny pro imigranty, informací o švédské společnosti a rozmístění pracovních příležitostí.

Vládní a obecní oddělení jsou odpovědná za ty, kteří dostali povolení k pobytu a jsou přiděleni obci na 24 měsíců. Vláda refunduje výdaje obci podle standardních odhadů nákladů, takže individuální náklady jsou během tohoto období pokryty. Cílem těchto 24 měsíců je integrovat osobu do společnosti a umožnit jí stát se soběstačnou. Část standardní podpory je vyplácena hotově, aby byly pokryty životní náklady. Ti, kteří dostali povolení k pobytu, se mohou usídlit s pomocí půjčky na bydlení, která se nemusí splatit po těchto prvních dvou letech. V r. 2003 byl úrok 6,05%.

Obecní imigrační jednotka je odpovědná za to, že vytyčí program pro každého imigranta za účelem pomoci uprchlíkům dosáhnout ekonomické nezávislosti. Všichni dospělí absolvují kurzy švédštiny pro imigranty a učí se o švédské společnosti a vše o Švédsku. Zaměstnanecká agentura také pomáhá vytyčit individuální program. Další důležitou záležitostí je studijní vedení a zkušenosti s pracovním umístěním.

Předškoláci jsou registrováni oddělením péče o děti, takže jejich rodiče se mohou účastnit aktivit, stanovených jejich individuálním programem. Školní děti se mohou účastnit přípravného vzdělání, než začnou s pravidelnou školní docházkou. Mladí lidé jsou pozváni do tříd se speciální výukou švédštiny, aby mohli jít na střední školu. Každé dítě školou povinné má nárok na výuku v rodném jazyce.

Obecní imigrační jednotka také poskytuje každému jednotlivci mnoho praktické pomoci při opatřování ubytování, nábytku, občanského průkazu a bankovního účtu a při registraci sociálního pojištění. Imigranti dostávají pomoc také v jiných oblastech. Obec také podporuje asociace pro lidi z různých zemí, tzv. "länderföreningar" neboli "zemské" asociace, které tvoří místo pro shromažďování lidí, pocházejících ze stejného místa.

Tyto asociace zahrnují také aktivity, mající za cíl zvýšit znalosti o dané zemi a její kultuře, zvýšit rovnost mezi muži a ženami a pracovat na úspěšné integraci.

Když jste jednou dostali povolení k pobytu, máte stejná práva jako švédští občané, až na několik výjimek: nesmíte volit ve všeobecných volbách a nemůžete být zvoleni do parlamentu. Základní pravidlo je, že dostanete švédské občanství po pěti letech v zemi. Každý rok šestého června, na národní den Švédska, jsou všichni noví Švédové přivítáni v zemi jako noví občané.

Ve Švédsku jsou speciální zákony, bránící diskriminaci. Avšak pro lidi neevropského původu je stále ještě těžké najít práci. To se liší podle odvětví obchodu a průmyslu, ale je nutná obecná změna postojů.

Všichni ti, kdo imigrovali do Švédska, se účastní různých aktivit: malé děti jsou v centrech pečovatelské služby, starší děti chodí povinně do školy a dospělí jsou zapojeni do různých způsobů vzdělávání nebo jsou v práci. Takže ti, kdo imigrovali do Švédska, se zviditelní a stanou se přirozenou součástí pouliční scenerie. Zaměstnanci na více a více pracovních místech reprezentují etnickou diverzitu a Švédsko je nyní multikulturní zemí.

PŘÍBĚH 1: HUSSEIN

Husseinovi bylo 26 let, když opustil Irák, svou rodnou zemi. Bydlel s rodiči v Bagdádu, kde měli jeho rodiče kožešnictví. Poté, co absolvoval devítiletou povinnou školní docházku, začal pracovat v rodinném obchodě. Rodiče ho brzy naučili, jak je důležité pracovat a vydělat si na živobytí.

Během r. 2001 se situace v Iráku stala neúnosnou a Hussein se obával o svůj vlastní život. V září opustil svou rodinu, přátele a rodnou zemi a s pomocí OSN odjel do Švédska přes Kypr. Dva týdny po příjezdu do Švédska byl přidělen do obce Borlänge. Imigrantská jednotka mu pomohla najít vlastní byt a zařídila, aby začal studovat švédštinu.

Uprchlíkem
od září
2001

Ahmad, koordinátor uprchlíků v imigrantské jednotce, se s Husseinem zkontaktoval. Společně šli do zaměstnanecké agentury zaregistrovat Husseina kvůli práci. Hussein si rychle získal nové přátele a mohl také navštívit svého bratrance, který žije ve Stockholmu. Nicméně Husseinovi bylo smutno a neuměl se opravdu radovat ze svého nového života. Ahmad si uvědomil, že Hussein musí najít práci, protože celá jeho identita a motivace závisí na jeho naději najít práci a udělat svůj díl. Zdálo se být důležitější mít práci než umět švédsky.

Nyní začalo pro Ahmada těžké období: najít vhodnou praxi pro Husseina. Obchod s kožešinami je ve Švédsku malý a nejbližší výrobní společnost byla v Malungu 150 km severně od Borlänge. Po mnohých diskusích s Margaretou, manažerkou společnosti, a se zaměstnaneckou agenturou, aby získali povolení k přidělení, mohl Hussein začít pracovat v listopadu 2002, pouhý rok poté, co přijel do Švédska.

Dnes má Hussein ve společnosti trvalou pozici. Pracuje jako střihač a Margareta si myslí, že do firmy přinesl dovednosti i kompetence. V budoucnosti bude jeho znalost arabštiny a arabské kultury velkým přínosem, jestliže se společnost rozhodne zaklepat na dveře Blízkého Východu. Hussein má rád své spolupracovníky a naučil se hodně švédsky. Margareta si myslí, že svět se hodně zmenšil, a zdůrazňuje, že je důležité zpřístupnit pracovní místo pro všechny druhy lidí. To, co rozhoduje, koho chce zaměstnat, jsou jeho profesní schopnosti a dovednosti. Když

Smysl
života
nachází
v práci

Ahmadovo
úsilí najít
práci pro
Husseina

Hussein
s
Margaretou
a Ahmadem

Střihačem
v
kožešnické
společnosti

<p>Aktivity ve volném čase</p>	<p>Hussein vzal kůži a položil ji na stříhačský stůl, viděla hned, že Hussein své řemeslo ovládá.</p> <p>Hussein tráví svůj volný čas učením švédštiny, děláním řidičského průkazu a navštěvováním svých přátel. Má velmi rád Malung, kde má pohodlný byt, příjemné sousedy a mnoho přátel švédského i cizího původu.</p>
<p>Spokojenost v práci</p>	<p>Mnoho věcí přispělo k Husseinovu štěstí a spokojenosti se životem. Jedním rozhodujícím faktorem byla jeho silná vůle najít práci. Ahmad tomu porozuměl a soustředil se nato, aby našel práci, kde by Hussein mohl získat adekvátní praxi. Nebylo to jednoduché, ale Ahmad se nevzdal a posléze Margareta pozvala Husseina na schůzku, která vedla k tomu, že Margareta nabídla Husseinovi pracovní místo. Spolupráce mezi Imigrační jednotkou a zaměstnaneckou agenturou umožnila dohodu.</p> <p>Příští léto pojede Hussein do Iráku navštívit svou rodinu a přátele, a snad je tam dívka, která na něho čeká a která s ním pojede do Švédska...</p>
<p>PŘÍBĚH 2: OLGA</p>	
<p>Univerzitní vzdělání</p>	<p>Olze je 39 let, je Ruska a pochází z Uzbekistánu. Její manžel je rodilý Iráčan, kterého potkala poté, co uprchl ze své rodné země a studoval v bývalém Sovětském svazu. Mají dvě děti, dceru, která se narodila v Uzbekistánu, a syna, narozeného ve Švédsku.</p>
<p>Ruská emigrace v 90. letech</p>	<p>Před rozpadem SSSR byla oficiálním jazykem v Uzbekistánu ruština. Olga, která má univerzitní diplom z technologie, zaměřené na zemědělské stroje a mechaniku, pracovala jako učitelka. Když se Uzbekistán stal nezávislým státem, ruština ztratila svůj oficiální status a bylo méně a méně pracovních příležitostí pro lidi, mluvící rusky. Nakonec Olžino zaměstnání skončilo a musela hledat něco jiného.</p>
<p>Cesty rodiny</p>	<p>Během tohoto období se v zemi a Olžině rodině přihodilo mnoho věcí. Její manžel byl nucen opustit zemi, a protože uprchl ze své rodné země, byl nyní bez státní příslušnosti. Tak se stalo, že skončil ve Švédsku.</p>

Jeho žena a dcera zůstaly v Uzbekistánu, kde Olga pracovala v krejčovské dílně blízko domova. Olga se vždy zajímala o šití a její nová práce se jí líbila, ale toužila po svém manželovi.

V prosinci 1994 byla rodina sloučena, protože Olga a dcera jejího partnera dostaly imigrační povolení pro příbuzné. Nyní mohli začít nový život v nové zemi s novým jazykem. Olga se učila švédštinu pro imigranty (myslí si, že výuka jazyka by měla být kombinována s pracovním umístěním nebo zaměstnáním, abyste získali příležitost aktivně používat jazyk). Měla své druhé dítě a pokračovala ve studiu na jiné úrovni, aby mohla působit jako učitelka textilních ručních prací. Ale Olga cítila, že by trvalo dlouho realizovat svůj sen a také by nemohla žít se svou rodinou nebo blízko ní, kdyby se tak rozhodla.

Olga měla pochybnosti o budoucnosti. Během návštěvy agentury pro nezaměstnané byla informována o MARIA, projektu EU. Jeho cílovou skupinou byly ženy-imigranti s vyšším vzděláním. S pomocí poradce a s podporou Karin, vedoucí projektu, jim byla nabízena pracovní místa, u kterých byla naděje, že povedou k regulérnímu zaměstnání. Olga byla zapojena do projektu, částečně pokračovala ve studiu a aby získala praxi, pracovala jako pomocná učitelka na základní škole. Avšak touha po textilu a textilní práci ji nikdy neopustila.

Jednoho dne Olga přišla do obchodu, nazvaného Batik a Print, aby si koupila šaty. To je společnost, která vyrábí, barví a prodává látky z přírodního hedvábí. Tam potkala Inger, manažera společnosti, která byla pod tlakem a měla spoustu

práce. Švadlena byla nemocná a jiná dala v krátké době výpověď. Karin požádala, zda by mohla Olgu dočasně zaměstnat jako praktikantku. Inger nikdy nelitovala, že řekla ano, protože přesně ví, že Olga byla užitečná a kompetentní.

Opětne
sjednocení
rodiny v r.
1994

Jazykový
kurz

Pomoc
z projektu
MARIA

Práce
v oděvní
společnosti

Inger a
Olga

Spolupráce
organizací

“Šťastný
konec”
a plán jít
studovat

Příjezd
jako opětné
sjednocení
rodiny

Charity
v práci a
samozřejmě
její úsměv

Kurzy a
hledání
práce

Dnes má Olga ve společnosti stálou pozici. Spolupráce mezi Inger, projektem Maria a agenturou pro nezaměstnané byla jedním z předpokladů, Olžiny profesní schopnosti druhým. Inger říká, že Olga je přínosem pro společnost, je srdečná, otevřená a pozitivní. Je podnikavá a svědomitá, což jsou dvě vlastnosti důležité v malé společnosti. Když potkáváme Olgu, je v pěkném starém domě v jedné části Borlänge, která se nazývá Vesnice řemeslníků. Zde jsou domy, obklopené bujnou zelení okolních zahrad, vyrobené ze dřeva, namalované červeně s bílými dekoracemi ze dřeva. Olga je spokojená se svým životem a má ráda svou práci, ale myslí si, že by jednoho dne mohla začít opět studovat, protože se nevzdala myšlenky jít znova učit.

PŘÍBĚH 3: CHARITY

Charity je 42 let, vyznačuje radost a je zřejmé, že je v životě šťastna. V r. 1993 opustila Ghanu, svou rodnou zemi. V té době už její manžel bydlel pár let ve Švédsku a teď chtěla rodina žít pohromadě v nové zemi. Její manžel měl už tři děti, o které se Charity starala, a po roce měli ve Švédsku svou vlastní holčičku, které je nyní 9 let.

Charity, která pochází z Kumasi, druhého největšího města v Ghaně, dokončila desetiletou povinnou školní docházku a ve své rodné zemi se vyučila kadeřnicí. Když Charity přijela do Švédska, chodila do kurzu švédštiny pro imigranty a také se účastnila kurzu Sociálních věd, ale ze všeho nejvíc

chtěla najít práci. Několik let se účastnila aktivit a projektů, které měly za cíl pomoci imigrantům vstoupit na pracovní trh. Před třemi lety měla Charity příležitost získat pracovní zkušenosti v jednom obecním domově důchodců. To byl výsledek spojeného úsilí Ahmada, obecního koordinátora pracovního umístění, agentury pro nezaměstnané v Borlänge, a Birgitty, která má na starosti domov důchodců.

Velmi brzy si Birgitta uvědomila, že Charity bude velkým přínosem pro tento druh práce a na čas byla uvedena do své nové úlohy. V následujících třech letech mohla většinu času pracovat. Pracovala na částečný úvazek, byla náhradnicí placenou a využila každé příležitosti, aby mohla pracovat. V práci se účastnila pracovního školení a jiných aktivit. Birgitta říká, že Charity je velmi kompetentní, že splňuje požadavky a že ráda pracuje! Její spolupracovníci ji také mají rádi, je to srdečná osoba, kterou má rád každý, nejen pacienti. Od 15. září má Charity stálou pozici v obci a teď má práci, kterou může dělat každý den.

Birgitta zdůrazňuje fakt, že personál, pečující o starší lidi, by měl reflektovat multikulturní společnost, ve které žijeme, a že personál pochází z mnoha rozdílných kultur, reprezentujících různé jazyky a zkušenosti. Je to důležité, protože stále více a více starých lidí, kteří potřebují péči, pochází z jiných kultur, ale je to také důležité proto, že trávíme velkou část života v práci a tam se setkáváme a učíme nové věci. To rozšiřuje obzor celého týmu a vede k většímu stupni porozumění a jsme více připraveni, když se setkáme s jinou kulturou. Není pochyb, že Charity má Birgittu velmi ráda. “Birgitta je to nejlepší, co máme”, říká.

Charity a její manžel žijí nyní odděleně a Charity žije v bytě se svou dcerou a nejmladší dcerou svého manžela. Když se přestěhovala do této čtvrti, navštívila všechny sousedy a představila se. Vychází se svými sousedy dobře a má široký okruh přátel, jak staré tak nové Švédů. Charity říká, že nebylo těžké se integrovat do společnosti. Někdy snad slyší někoho říkat hloupé věci, ale nebere je vážně, přičítá je omezenosti.

Charity se teď vede dobře a je v životě šťastna. Brzy se naučila švédsky a zajímala se o společnost, do které se přistěhovala. Její cíl byl najít práci a s pomocí Ahmada, agentury pro nezaměstnané Birgitty a

Opět spolupráce

Částečný úvazek

Práce na plný úvazek a povolení k pobytu

Multikulturalismus v péči o staré lidi

Ignorování negativních reakcí

Souhrn situace

Stesk po domově

Nová domovina

svých vlastních nutkavých ambicí nyní dosáhla toho, k čemu směřovala. Je populární, má mnoho přátel a dvě krásné dcery a budoucnost vypadá jasně.

Touha po Ghaně, její rodné zemi, je tu stále. Dlouho si přála navštívit svého otce a svých šest bratrů a sester, stejně tak jako jejich rodiny, a letos v říjnu navštíví poprvé po deseti letech svou rodnou zemi. Ale její návštěva – to je jen dovolená, protože “Švédsko je nyní má vlast”, říká Charity.

10. ZÁVĚR

MIGRAČNÍ TYPY A PŘÍBĚHY V PŘÍRUČCE

“Kdyby to bylo možné, letecký snímek proudů migrantů přes západní Evropu v prvních letech 21. století by nabídl komplexní a matoucí obraz. Pro mezinárodní srovnání se provádí nejjednodušší forma klasifikace těchto různorodých proudů podle čtyř širokých kategorií vstupu” [Stalker 2002]:

1. Pracovní migrace, která by zahrnovala dlouho- a krátkodobé imigranty a sezónní dělníky. Jako příklady si můžeme přečíst příběhy Nguyen a Hoya, kteří žijí v České republice a kteří přišli v době bývalého Československa jako studenti a dělníci. Sol z Ekvádoru a Abdelmajin z Maroka imigrovali do Španělska z podobných důvodů. Nguyen a Hoya jako imigranti do Československa získali českou státní příslušnost sňatkem s českou občankou nebo občanem a podařilo se jim stát se částí společnosti částečně díky studiím, kde si dokonce našli některé dobré přátele (neformální výuka jazyka a sociálních dovedností). Abdelmajin a Sol jsou spíše na začátku své cesty, nebydlí ve své nové zemi tak dlouhou dobu (6 a 3 roky). Abdelmajin si dělá řidičský průkaz a hledá práci a Sol už téměř sjednotila svou rodinu (dále bod 2), v r. 2004 asi dostane povolení k pobytu a uvažuje o podání žádosti o dvojí státní příslušnost.
2. Opětné sjednocení rodin, které se obvykle skládá z blízkých příbuzných těch, kteří mají právo na dlouhodobý pobyt. Příběhy Ali (Francie) a Charity (Švédsko) ukazují, že takový proces může trvat dlouhou dobu vzhledem k důležitosti rodinných vztahů. Ali řekl, že mohl přivést svou rodinu po imigračních procedurách, trvajících dlouhých pět let. Opětné sjednocení rodin vyžaduje, aby osoba, která zve své rodinné příslušníky, měla trvalé povolení k pobytu. Příběhy Daniely (Belgie) a Madiny (Francie) ukazují, jak by se mohla nová rodina dát dohromady a rodilý občan by si vzal cizince, který potom dostane přinejmenším povolení k pobytu.
3. Dělníci bez dokladů neboli “ilegální imigranti”, kteří buď vstoupili do

země ilegálně nebo na turistické vízum a zůstali delší než povolenou dobu, obvykle proto, aby pracovali. Každý se obvykle usilovně snaží získat oficiální status, jako v příběhu Aliho.

4. Žadatelé o azyl, kteří, když dostanou azyl, jsou klasifikováni jako uprchlíci (např. Cynthia a Prem z Německa).
5. Mělo by být zdůrazněno, že pracovní migrace může vést k permanentní imigraci (např. Sol ze Španělska).
6. Někteří lidé, kteří opustili svou rodnou zemi, se mohou vrátit dobrovolně; tyto lidi se nazývají repatriovaní (např. Leonid z Litvy).

INTEGRACE A PŘÍBĚHY IMIGRANTŮ

Shrňme stručně některé aspekty života imigrantů v nové (evropské) společnosti. V textu jsme viděli životní příběhy imigrantů, každý sledoval svou vlastní cestu, každý z nich je nezávislé a jedinečné individuum. Nicméně snad by bylo možné v jejich životních příbězích odhalit některé podobné nebo dokonce sdílené zkušenosti a obtíže.

Imigrační politika a práva

Problém získání statutu, aby dostali povolení k trvalému pobytu (student, uprchlík, občan).

Pracovní trh a povolení na něj vstoupit

Nalézt zaměstnání je další důležitou věcí, kterou je obvykle těžké dokázat. V případech, kdy pracuje speciální organizace s kvalifikovanými pracovníky, kteří mohou nabídnout pomoc, je shánění práce úspěšnější. Zaměstnání může být dokonce chápáno jako osobní "spása", protože muž/žena chtějí být užiteční.

Uznání diplomů

Mnoho evropských zemí má problém s uznáním cizích diplomů a jiných kvalifikačních certifikátů. Kvalifikovaná osoba je často nucena přijmout práci vyžadující nižší kvalifikaci.

Vzdělání

Vzdělání neplní jen úlohu vyučovat imigranty jazyku hostitelské země. Příběhy a zkušenosti imigrantů ukazují praktickou důležitost kurzů zabývajících se rozvojem sociálních a interkulturních komunikačních dovedností.

Bydlení

Soukromé bydlení je velmi důležité, protože pobyt ve speciálních ubytovacích zařízeních (tábory, centra) může být stresující.

Interpersonální konflikty a problém nedorozumění nebo předsudků

Někteří lidé mají negativní reakce na rozdíly (rozdílné chování nebo lidé). Zkušenosti imigrantů ukazují, že nedorozumění nebo stereotypy mohou být překonány pomocí komunikace a trpělivosti.

Rozsah problémů a úkolů pro člověka, vstupujícího do nové společnosti, by mohl ovšem být mnohem širší. V této tabulce byly zmíněny jen nejvíce frekventované otázky. Jednou skupinou lidí, kteří přicházejí do kontaktu s přistěhovalci častěji než obyčejní občané, jsou učitelé a lektori. Ačkoli obecné požadavky na učitele a lektora jsou dost vysoké, pracovník v této oblasti (integrace) by měl být schopen překročit rámec své role. Úlohou učitele nebo lektora přistěhovalců je nejen učit lidi, ale také pomoci jim porozumět nové kultuře, ve které se nacházejí, a to je břímě, které nesou obě strany na svých bedrech.

Životní příběhy imigrantů, příručka pro lektory, učitele a sociální pracovníky, byla vytvořena jako část projektu týmové spolupráce nazvaného “Vzdělavatelé evropských občanů”.

Kolektiv, zahrnující autory z osmi regionů a evropských zemí, byl potěšen, kdyby věděl, že tato publikace trochu pomohla porozumět aspektům, které odstrašují lidi, kteří se za určitých okolností rozhodli opustit své domovy a začít někde jinde.

Skončíme optimistickými slovy pana Meissy:

“Když jsou hlavní dveře zavřené, otvírají se tisíce jiných dveří.”

Literatura a zdroje:

BORRIE, W. 1970. *The Growth and Control of World Population*. London: Weidenfeld and Nicolson.

CASTLES, S., MILLER, M. J. 1998. *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World*. London: Macmillan.

DRBOHLAV, D. 2001. "The Czech Republic". In: Wallace, C., Stola, D. [eds.]: *Patterns of Migration in Central Europe*. New York: Palgrave.

SIADIMA, Maria. 2001. *Immigration in Greece during the 1990's: An Overview*. London: King's College London.

STALKER, P. 2002. Migration Trends and Migration Policy in Europe. *International Migration*. Vol. 40, 2. pp. 151-176.

VOUTIRA, Eftihia. 1997. *Refugees, migrants, oustees, displacees and returnees: a conceptual framework for understanding varieties of displacement*. Mangleas: International Workshop on Narrating Mobility, Boundaries and Citizenship.

Vzdělavatelé evropských občanů - webové stránky:

<http://www1.osu.cz/socrates>

NÁZEV: ŽIVOTNÍ PŘÍBĚHY IMIGRANTŮ, PŘÍRUČKA PRO VZDĚLAVATELE, UČITELE A SOCIÁLNÍ PRACOVNÍKY

AUTOŘI: VŠICHNI PARTNEŘI PROJEKTU T. E. C.

- KAREL DE GROTE HOGESCHOOL (VŠ KARLA VELIKÉHO), ANTVERPY (BE)
- ATHENA - SPOLEČNOST PRO VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJ ŽEN, OSTRAVA (CZ)
- OSTRAVSKÁ UNIVERZITA, PEDAGOGICKÁ FAKULTA, OSTRAVA (CZ, KOORDINÁTOR)
- VEB - EVROPSKÝ VZDĚLÁVACÍ INSTITUT, BRÉMY (DE)
- DEPENA - CENTRUM VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH, PENAFIEL (ES)
- GIP FC-IP - SKUPINA VEŘEJNÉHO ZÁJMU, POKRAČUJÍCÍ KURSY ODBORNÉ INTEGRACE AKADEMIE V CLERMONT-FERRAND, CLERMOND-FERRAND (FR)
- KEK DIMOU - CENTRUM ODBORNÉHO ŠKOLENÍ (KVALIFIKACE PRO POVOLÁNÍ) OBCE KALAMATA, KALAMATA (GR)
- MDC - CENTRUM MODERNÍ DIDAKTIKY, VILNIUS (LT)
- VÝBOR PRO PRACOVNÍ TRH A VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH, BORLÄNGE (SE)

VYTVOŘENO V RÁMCI:

Socrates - Grundtvig 1 project, No. 100860-CP-1-2002-1-CZ-GRUNDTVIG

VYDÁNÍ: PRVNÍ

ROK VYDÁNÍ: 2004

NÁKLAD: 100 kusů

POČET STRAN: 91

EDITOVAL: Marcel Mečiar

GRAFIKA: Ivana Mečiarová

© *FOTOGRAFIE* str. 1: Pavel Richter

FOTOGRAFIE OSTATNÍ: PARTNEŘI PROJEKTU

Publikace není určena k prodeji!

ISBN 80-7042-380-3